

“Grip op samenwerkingsverbanden”
Onderzoek naar samenwerkingsverbanden van de gemeente Soest

Rekenkamercommissie Soest
Soest, 14 november 2016

Inhoudsopgave

Deel 1: Bestuurlijke Nota	3
Deel 2: Onderzoeksverantwoording – Analyse en bevindingen	12
Inleiding	13
Leeswijzer	14
1. Opzet en aanpak van het onderzoek	15
Centrale doelstelling	15
Onderzoeksvragen	15
Reikwijdte	16
De aanpak	16
2. Analyse	19
Afwegingsproces bij samenwerkingsverbanden	20
Werkwijze in de praktijk & sturing door de raad vanuit raadsperspectief	30
Onderzoeksmogelijkheden van de rekenkamercommissie naar samenwerkingsverbanden	36
Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria	37
Bijlage A: Bevindingen	38
Bijlage B: Geraadpleegde bronnen	60
Bijlage C: De beslisboom	64
Bijlage D: Schematische weergave van de TBBC	67
Bijlage E: Bestuurlijke zienswijze	68

Deel 1: Bestuurlijke Nota

Samenvatting, Conclusies en Aanbevelingen

Deel 1 van dit rapport – de Bestuurlijke Nota – bevat op hoofdlijnen de antwoorden op de onderzoeksvragen, met daarbij de conclusies en de aanbevelingen. Dit deel is gebaseerd op en vloeit voort uit deel 2 van het rapport. In dat deel worden allereerst de opzet en aanpak van het onderzoek toegelicht met daarbij de doelstelling, de onderzoeksvragen, de reikwijdte en de uitwerking van de aanpak weergegeven. Daarna volgt de analyse die is gebaseerd op de feitelijke bevindingen; de werkconferentie die is gehouden op dinsdag 4 oktober 2016, met de raad, het college, de ambtelijke organisatie; en de casussen Regionale ICT Dienst Utrecht (RID) en de GR Baarn, Bunschoten en Soest (BBS). Deze feitelijke bevindingen zijn in de bijlage van deel 2 opgenomen. Bevindingen, conclusies en aanbevelingen ten aanzien van de praktijk zijn gebaseerd op de twee genoemde casussen.

Hieronder vindt u per onderzoeksvraag de kern van de bevindingen, de conclusies en de aanbevelingen.

Onderzoeksvraag 1: Heeft er een goed afwegingsproces plaatsgevonden voordat de gemeente in het samenwerkingsverband gestapt is?

Voor de beantwoording van de vraag wat een ‘goed’ afwegingsproces is, is aansluiting gezocht bij de normen die de gemeente daar zelf voor heeft geformuleerd. De belangrijkste bronnen zijn het Handboek verbonden partijen (vastgesteld in juni 2012 door het college) en het in de Strategische visie op samenwerking (vastgesteld in april 2013 door de gemeenteraad) opgenomen zogenaamde *Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoering Criteria TBBC*. Er worden in het TBBC criteria onderscheiden, die voor de gemeente Soest van belang kunnen zijn en een basis kunnen vormen bij het aangaan, continueren of beëindigen van een samenwerkingsverband. Feitelijk vormen het Handboek verbonden partijen en het TBBC de spreekwoordelijke ‘bril’ waarmee naar de vraag gekeken kan worden of er sprake is van een ‘goed’ afwegingsproces.

Het beeld dat uit het onderzoek volgt is dat in de uitvoeringspraktijk wordt gewerkt naar de geest van het kader, niet exact naar de letter. Het onderzoek belicht dit via casestudies naar de samenwerking op het gebied van ICT in de RID en in het sociaal domein via de BBS samenwerking. Er wordt op een pragmatische wijze omgegaan met de afgesproken toetspunten in de genoemde kaders. Op basis hiervan wordt een weloverwogen afweging gemaakt met betrekking tot het aangaan of wijzigen van samenwerkingsverbanden. Er is sprake van een professioneel uitvoeringsproces, met impliciete toepassing van het gegeven kader. Noem het ‘verantwoord pragmatisme’; het is in ieder geval karakteristiek voor de Soester uitvoeringspraktijk.

Overigens betekent dit niet dat kaders die deels, niet expliciet of niet zijn toegepast in het raadsvoorstel niet zijn meegewogen in bijvoorbeeld de afwegingen van de ambtelijke organisatie en/of het college. Bijvoorbeeld: voor de afweging die heeft plaatsgevonden bij de RID geldt dat er een business case is, die ten grondslag heeft gelegen aan de besluitvorming door het college, waarin meerdere van deze factoren – zoals de uitredingsregeling, expliciet over te dragen bevoegdheden en het effect op de ambtelijke organisatie – wél zijn opgenomen. Echter, deze businesscase is noch aan de raad voorgelegd, noch zijn alle vanuit de kaders als relevant bestempelde factoren, opgenomen in het raadsvoorstel over de oprichting van de RID. Vanuit raadsperspectief heeft er dus een afweging plaatsgevonden op een deel en niet op het geheel van de factoren voortkomend uit de kaders.

Conclusies met betrekking tot onderzoeksvraag 1 t.a.v. het afwegingsproces

Op basis van de gemaakte analyse trekt de rekenkamercommissie twee conclusies:

- 1) Vanuit *uitvoerings- en professioneel perspectief* is er op ambtelijk en bestuurlijk niveau (college) sprake van weloverwogen besluiten bij het aangaan van een samenwerkingsverband (of het uitbreiden ervan).
- 2) Vanuit *raadsperspectief* geldt dat de onderwerpen die volgens de kaders aan bod zouden moeten komen bij een dergelijk afwegingsproces, slechts deels en vaak kwalitatief, niet kwantitatief of expliciet gemaakt, aan bod komen.

Aanbevelingen met betrekking tot onderzoeksvraag 1 t.a.v. het afwegingsproces

Aangezien de aanbevelingen met betrekking tot onderzoeksvraag 1 sterk overlappen met de aanbevelingen bij onderzoeksvraag 4, verwijzen we hier naar de aanbevelingen bij onderzoeksvraag 4.

Onderzoeksvraag 2: Hoe functioneert het samenwerkingsverband nu? Het gaat niet zozeer om het inhoudelijk functioneren van samenwerkingsverbanden, maar om vragen zoals: werken de afspraken over informatievoorziening in de praktijk, hoe wordt de raad op de hoogte gehouden, hoe kan de raad bijsturen, in hoeverre heeft de raad er invloed op?

In de door de raad vastgestelde Strategische visie op samenwerking is een expliciet kader opgenomen wat juist tot doel heeft om de gemeenteraad in positie te brengen met betrekking tot samenwerkingsverbanden, om er grip op te hebben vanuit de rol van de raad. De visie bevat een uitwerking van een zevental concrete sturingsinstrumenten die aan de raad worden aangeboden¹. Deze instrumenten lenen zich bij uitstek om te beoordelen hoe samenwerkingsverbanden in de praktijk functioneren, zoals verwoord in onderzoeksvraag 2.

Uit de gemaakte analyse volgen de volgende waarnemingen in termen van pluspunten en aandachtspunten:

Pluspunten	Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none"> De (onderzochte) verbonden partijen leveren hun begrotingen tijdig aan, zodat deze nog kunnen worden meegenomen in het begrotingsproces van de gemeente Soest. 	<ul style="list-style-type: none"> De proactieve informatievoorziening aan de raad over individuele verbonden partijen, <i>naast</i> de reguliere Planning & Controlcyclus, is marginaal.
<ul style="list-style-type: none"> De paragraaf Verbonden partijen in de begroting van de gemeente Soest heeft per de begroting 2014 een vernieuwde opzet gekregen, waarin uitgebreide(re) informatie en toelichting per verbonden partij wordt gegeven. 	<ul style="list-style-type: none"> Raadsleden krijgen zeer beperkte tijd om te reageren op de door het college voorgestelde zienswijze van de raad op de P&C-documenten van verbonden partijen. Deze reactie wordt aan individuele raadsleden gevraagd en niet aan de raad als geheel. De reactietijd voor de raadsleden is aanzienlijk korter dan voor het college.
	<ul style="list-style-type: none"> Er is geen sprake van een vierjaarlijkse evaluatie van de samenwerkingsverbanden. Ook wordt de raad niet in de gelegenheid gesteld om een directe keuze te maken welke verbonden partijen worden geëvalueerd.

Het beeld dat ontstaat is dat er, hoewel op sommige punten sprake is van een positieve ontwikkeling, aanzienlijke lacunes zijn in de toepassing van dit kader. Een kader dat juist

¹ Voor een opsomming van de 7 concrete sturingsinstrumenten, zie het analysekader bij onderzoeksvraag 2, p.31.

tot doel heeft om de raad sturingsinstrumenten aan te reiken om grip te hebben op samenwerkingsverbanden. In het verlengde van de gemaakte analyse bij onderzoeksvraag 1 kan dit (ook) onder de noemer van het ‘pragmatisme’ worden verrat dat karakteristiek is voor de Soester uitvoeringspraktijk. Opvallend is overigens dat over deze beperkte toepassing van dit kader geen vragen worden gesteld vanuit de raad. Dit aspect komt nader aan de orde bij de beantwoording van onderzoeksvraag 4.

Conclusies met betrekking tot onderzoeksvraag 2 ten aanzien van de werkwijze in de praktijk en sturing door de raad

Op basis van de gemaakte analyse trekt de rekenkamercommissie de volgende conclusies:

- 1) Het sturingsinstrumentarium waarmee de raad grip kan krijgen op samenwerkingsverbanden wordt onvolledig en niet expliciet toegepast. Dit blijkt vooral uit de beperkte proactieve informatieverstrekking, de beperkte tijd voor de raad om te reageren op door het college voorgestelde zienswijzen en het ontbreken van een vierjaarlijkse evaluatie van alle samenwerkingsverbanden.
- 2) De raad is (groten)deels onbekend met dit kader, dat juist gesteld is om grip te hebben op samenwerkingsverbanden. De raad gebruikt dit kader niet voor sturing en controle.

Aanbevelingen met betrekking tot onderzoeksvraag 2 ten aanzien van de werkwijze in de praktijk en sturing door de raad

Dit leidt tot de volgende aanbevelingen van de rekenkamercommissie:

- 1) Voorzie de raad, *ter informatie/kennisneming*, regelmatig van informatie over de ontwikkelingen en/of collegebesluiten ten aanzien van verbonden partijen, ook wanneer dat wettelijk gezien niet verplicht is, zodat de raad betrokken kan blijven bij ontwikkelingen.
- 2) Herzie het proces van zienswijze² op de P&C-documenten van verbonden partijen, zodat de raad meer gelegenheid heeft om daarop haar zienswijze te vormen. Ga na of de vraag om individuele reactie van raadsleden op het voorstel voor zienswijze door het college voldoende is, of dat de raad als geheel in de gelegenheid moet worden gesteld om op de voorgestelde zienswijze te reageren.
- 3) Maak inzichtelijk voor de raad welke verbonden partijen wanneer worden geëvalueerd en geef de raad gelegenheid om hierin een prioritering/wijziging aan te brengen.

² Bij wet moet de raad worden gevraagd om zijn zienswijze bij de P&C-stukken van een gemeenschappelijke regeling.

Onderzoeksvraag 3: In hoeverre heeft de rekenkamercommissie de mogelijkheid om onderzoek te doen naar een samenwerkingsverband? Het hebben van deze mogelijkheid vergroot de mogelijkheid van de raad om een samenwerkingsverband bij te sturen dan wel te controleren.

De gemeenteraad van Soest heeft bij Verordening een rekenkamercommissie ingesteld. Deze rekenkamercommissie heeft de bevoegdheden en mogelijkheden om onderzoek te doen krachtens de Gemeentewet. Dit betekent dat de rekenkamercommissie onderzoeksbevoegdheid heeft:

- Met betrekking tot openbare lichamen, bedrijfsvoeringsorganisaties en gemeenschappelijke organen (Wgr): waaraan de gemeente deelneemt, over de jaren dat de gemeente deelneemt;
- Met betrekking tot N.V.'s en B.V.'s: waarvan de gemeente – alleen of samen met andere gemeenten – meer dan 50% van het geplaatste aandelenkapitaal houdt, over de jaren waarin dat het geval is;
- Met betrekking tot andere privaatrechtelijke personen: waarvan de gemeente – alleen of samen met andere gemeenten, of één of meer derden voor rekening en risico van de gemeente – een bedrag van ten minste 50% van de baten van de ze instelling heeft verstrekt, over de jaren waarin dat het geval is;

, om nadere inlichtingen in te winnen over jaarrekeningen en overige documenten die bij het gemeentebestuur berusten. Wanneer documenten ontbreken kan de rekenkamer van de betrokken instelling de overlegging daarvan vorderen.

Wanneer deze documenten daartoe aanleiding geven, kan de rekenkamercommissie een onderzoek instellen bij deze betrokken instelling, dan wel bij de derde die de administratie van de instelling voert.

De bevoegdheden van een rekenkamer zijn in vergelijking tot een rekenkamercommissie ruimer. Op grond van de Gemeentewet (art. 183) is een rekenkamer bevoegd alle documenten die berusten bij het gemeentebestuur te onderzoeken voor zover zij dat ter vervulling van haar taak nodig acht en is het gemeentebestuur verplicht desgevraagd alle inlichtingen te verstrekken die de rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht. Met andere woorden, een rekenkamer heeft een algemenere en bredere bevoegdheid dan een rekenkamercommissie. Maar dat wil niet zeggen dat een rekenkamercommissie geen onderzoek kan doen naar samenwerkingsverbanden: die bevoegdheid bevat de Gemeentewet nadrukkelijk wel.

Conclusie met betrekking tot onderzoeksvraag 3 t.a.v. de onderzoeksmogelijkheden van de rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie van Soest heeft op basis van de Gemeentewet de mogelijkheid om onderzoek te doen bij samenwerkingsverbanden.

Aanbeveling met betrekking tot onderzoeksvraag 3 t.a.v. de onderzoeksmogelijkheden van de rekenkamercommissie

Ga na of de raad de huidige mogelijkheden en bevoegdheden van de rekenkamercommissie om onderzoek te doen naar en bij verbonden partijen voldoende vindt. En pas, indien nodig, de bevoegdheden aan, door per verbonden partij expliciet aanvullende bevoegdheden en onderzoeksmogelijkheden in de statuten op te nemen.

Onderzoeksvraag 4: In hoeverre voldoet, op basis van de onderzoeksresultaten, het Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria ten aanzien van de rol van de raad? Zijn aanpassingen van het kader gewenst?

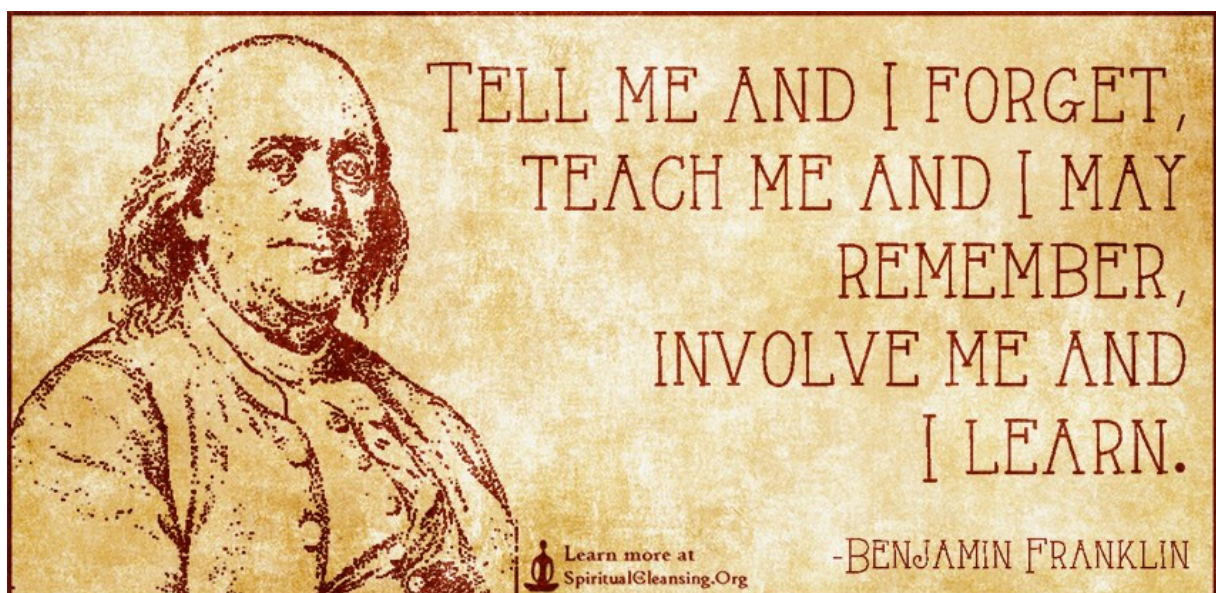
Het Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria TBBC maakt deel uit van de Strategische Visie op Samenwerking, vastgesteld door de raad van Soest in 2013. Naast het TBBC bevat de visie ook een expliciete opsomming van sturingsinstrumenten voor de verbetering van de grip van de raad op samenwerkingsverbanden. In 2012 stelde het college reeds de Nota Verbonden Partijen vast, met daarin een afwegingskader om al dan niet tot samenwerking te besluiten. Het zijn inhoudelijk gezien drie varianten op hetzelfde thema: de raad in positie brengen om grip te krijgen en te houden op samenwerkingsverbanden. In het kader van dit onderzoek is het voor de hand liggend om de beantwoording van onderzoeksvraag 4 vanuit dit beleidsmatig samenhangend kader – vanuit het totaal van de drie genoemde documenten – te doen.

Inhoudelijk gezien zijn het allen professionele en relevante kaders. De uitwerking op papier is uitstekend en samen vormt het een prima ‘baaiert’ aan kaders. Een relativerende opmerking hierbij is wel op zijn plaats: kennelijk was het nodig om in een relatief kort tijdsverloop tot achtereenvolgende kaders te komen, die inhoudelijk overlap vertonen. Dit roept de vraag op naar de feitelijke waarde van de gestelde kaders. Tijdens het onderzoeksproces is op meerdere momenten gesproken met bestuurders en raadsleden. Daarbij bleek dat de bekendheid met dit kader bij leden van het college maar met name bij raadsleden relatief gering is. Nota bene een kader bedoeld voor de versterking van de eigen positie. Samengevat: het kader is wel gesteld, wordt op wezenlijke onderdelen niet expliciet toegepast (zie ook de antwoorden op de onderzoeksvragen 1 en 2), maar dat leidt niet tot vragen vanuit de raad omdat men dit kader niet of nauwelijks (her)kent. Politieke kaderstelling en bestuurlijk-ambtelijke uitvoering lijken daarmee ontkoppeld van elkaar.

De onderzoeksresultaten geven aanleiding om twee aandachtspunten te benoemen. In de eerste plaats de veelheid aan informatie. Op dit onderwerp worden in relatief korte tijd meerdere voorstellen voor kaderstelling gedaan. In plaats van een ‘gericht schot’ wordt informatie verstrekt als ‘een schot hagel’, althans zo lijkt het. Dat raadsleden dan de

spreekwoordelijke rode draad verliezen is niet vreemd; zie dan nog maar eens de bomen door het bos..... Zeker ook als ze inhoudelijk deels op dezelfde thematiek betrekking hebben. Het samenhangend totaalbeeld met een uitgewerkte kern van de rol van de raad en de 'knoppen' die hij heeft om aan te draaien, ontbreekt. Een uitgewerkte kern en knoppen zouden dan overigens ook kunnen leiden tot een kader dat beperkter van omvang is en de raad nog meer aan de voorkant plaatst van afwegingsprocessen met betrekking tot samenwerkingsverbanden en de maatschappelijke doelen die daarmee beoogd worden. Dat geeft het college ook de ruimte om invulling te geven aan de bestuurlijke verantwoordelijkheid, met een actieve informatieplicht naar de raad.

Het tweede aandachtspunt is (meer) psychologisch van aard en heeft betrekking op de mate waarin de raad zich eigenaar voelt van en mentaal is gehecht aan de door de raad zelf gestelde kaders. Bij een tijdens het onderzoek gehouden werkconferentie is dit aspect nadrukkelijk aan de orde geweest via de 'theorie' van Benjamin Franklin:

De traditionele wijze van kaderstellen waarbij het college voorstellen ontwerpt en aan de raad voorlegt, is kennelijk ineffectief: het leidt niet tot kaders die de raadsleden helder op het netvlies hebben staan en actief worden toegepast. In samenspraak met de raad zal gewerkt moeten worden om het kader in te dikken en zo tot de kern ervan te komen. Dit ingedikte en handzame kader moet vervolgens in de uitvoeringspraktijk expliciet worden toegepast door het college en ook actief worden gecommuniceerd door het college aan de raad. Dan kan de noodzakelijke 'mentale hechting' – het volledig eigenaarschap – wel ontstaan en wordt de koppeling tussen kaderstelling en uitvoering hersteld.

Conclusies met betrekking tot onderzoeksvraag 4 ten aanzien van het voldoen van de kaders aan de behoefte

Op basis van de gemaakte analyse trekt de rekenkamercommissie de volgende conclusies:

- 1) Uit het onderzoek blijkt dat er diverse documenten zijn die soms expliciet en soms meer op hoofdlijnen, kaders geven voor de onderwerpen die betrokken dienen te worden bij de afweging tot het aangaan van een samenwerkingsverband en/of het functioneren van een samenwerkingsverband. We noemen hierbij achtereenvolgens:
 - a) Het Handboek Verbonden Partijen;
 - b) De Strategische Visie op Samenwerkingsverbanden (met het TBBC als onderdeel);
 - c) Raadsbesluit ‘Versterking positie gemeenteraden m.b.t. verbonden partijen’ (19 december 2013);
 - d) Manifest Verbonden Partijen (19 november 2014).Deels overlappen deze documenten: er is niet één handzaam overzicht.
- 2) Daarnaast lijkt de raad zich voor in ieder geval een deel van de kaders met betrekking tot het afwegingsproces geen ‘psychologisch eigenaar’ te voelen. Oftewel: de raad heeft zich de kaders die in het algemeen een rol spelen bij een dergelijk afwegingsproces niet voldoende eigen gemaakt (geïnternaliseerd).
- 3) Voorgaande overwegend kan worden geconcludeerd dat de raad tenminste ten dele ontkoppeld is van de uitvoeringspraktijk.

Aanbeveling met betrekking tot onderzoeksvraag 4 ten aanzien van het voldoen van de kaders aan de behoefte

Dit leidt tot de volgende aanbevelingen van de rekenkamercommissie (inclusief de aanbevelingen naar aanleiding van de conclusies bij onderzoeksvraag 1):

- 1) Om de raad ten aanzien van verbonden partijen in zijn positie te krijgen en te houden beveelt de rekenkamercommissie aan om:
 - a) *Vanuit raadsperspectief* de kern te halen uit de reeds gestelde kaders ten aanzien van de rol van de raad en de informatie aan de raad ten tijde van zowel de afweging om in een samenwerkingsverband te stappen als de werkwijze na oprichting van een samenwerkingsverband;
 - b) Na te gaan of deze kern *vanuit raadsperspectief* voldoet aan de behoefte van de raad om sturing te kunnen geven tijdens het afwegingsproces en bij het daadwerkelijk functioneren, zowel vooraf als achteraf;
 - c) Indien nodig afspraken te wijzigen, te schrappen of hieraan toe te voegen en een overzichtelijk en puntsgewijs afsprakenkader ten aanzien van samenwerkingsverbanden hiervan te maken *vanuit het perspectief van de raad*;

- d) Dit afsprakenkader expliciet in de raad vast te stellen en daarna toe te passen, door dit standaard te borgen in het proces met betrekking tot samenwerkingsverbanden, zowel voorafgaand aan de oprichting (afweging tot oprichting) alsook na oprichting ervan (tijdens het functioneren van het samenwerkingsverband).
- 2) Ga na hoe de griffie – in haar raadsondersteunende en –adviserende rol – hierbij van toegevoegde waarde kan zijn.

Algemene aanbeveling: Geef het college – in samenspraak met de griffie – de opdracht om de aanbevelingen uit te voeren en na een jaar te evalueren op welke wijze ze in praktijk zijn gebracht.

Om het effect van dit rekenkameronderzoek te borgen beveelt de rekenkamercommissie aan om het college de opdracht te geven de gegeven aanbevelingen uit te voeren en er tussentijds over te rapporteren aan de raad. De feitelijke uitvoering ervan en de in de praktijk behaalde resultaten kunnen dan vervolgens na een jaar geëvalueerd worden. Daarmee wordt de doorwerking van het advies van de rekenkamercommissie gemonitord.

Deel 2: Onderzoeksverantwoording – Analyse en bevindingen

Soest, 18 oktober 2016

Inleiding

In 2006 heeft de rekenkamercommissie van Soest een onderzoek gedaan naar samenwerkingsverbanden en in 2012 een opvolgingsonderzoek. Het ging om een onderzoek naar de aansturing en controle van de gemeenteraad op samenwerkingsverbanden, partijen waarmee het gemeentebestuur – via bijvoorbeeld een gemeenschappelijke regeling – gezamenlijk taken uitvoert. Het opvolgingsonderzoek gaf een weinig positief beeld van wat er met de, door de raad overgenomen, aanbevelingen in de praktijk is gebeurd. De raad bleek nog niet bij machte – en werd daarin onvoldoende gefaciliteerd door het college van burgemeester en wethouders en de organisatie – om ‘zelf het stuur in handen te nemen’.

De rekenkamercommissie had eind 2015 een inventariserend gesprek met de raad over de onderwerpen die op de groslijst van nieuw onderzoek staan. Eén onderwerp dat de raadsleden nog steeds relevant vinden, zijn samenwerkingsverbanden waar de gemeente Soest aan deelneemt. Hoe houdt de raad grip op wat er in een samenwerkingsverband gebeurt, hoe wordt de raad geïnformeerd? Dat zijn vragen die leven bij de raadsleden.

In dit rekenkameronderzoek wordt onderzocht hoe de afweging bij de oprichting (of substantiële wijziging) van een samenwerkingsverband plaatsvindt en hoe een samenwerkingsverband nu in de praktijk functioneert. Hiervoor zijn door de rekenkamercommissie twee cases uitgekozen. Via deze cases wordt de praktijk concreet en ‘tastbaar’ gemaakt. Het gaat om de volgende cases:

1. *De gemeenschappelijke regeling Werk & Inkomen Baarn, Bunschoten, Soest (BBS)*
De gemeenten Baarn, Bunschoten en Soest werken al jaren samen in een Sociale Dienst. Die verzorgde tot 2015 alleen het inkomensdeel, de uitkeringen. Vanaf 1 juli 2015 is daar het werkdeel bijgekomen: integratietrajecten, mensen activeren, et cetera. De beleidsvorming ligt bij de drie afzonderlijke gemeenten, de uitvoering ligt bij BBS.
2. *De gemeenschappelijke regeling Regionale ICT Dienst Utrecht (RID)*
De RID is opgericht op 1 juli 2012. De volgende gemeenten nemen deel in de gemeenschappelijke regeling: Baarn, De Bilt, Bunnik, Soest, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede en de Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug. ICT is te onderscheiden in een I-kant (informatie, applicaties) en een A-kant (automatisering, het materiaal: computers, telefoons, servers). Alleen de A-kant is ondergebracht bij de RID. In 2017 vindt een evaluatie plaats van het functioneren van de dienstverlening van de RID. Dit is afgesproken bij de oprichting in 2012. In de tweede helft van 2016 gaan de voorbereidingen daarvoor van start.

Het onderzoek is in opdracht van de rekenkamercommissie Soest uitgevoerd door drs. Hans Verdellen en dr. Jeroen van den Heuvel van onderzoeks- en adviesbureau Public Profit B.V.

Leeswijzer

Deel 1 bevat hoofdstuk 1 de Opzet en aanpak van het onderzoek, waarna de analyse, inclusief het analysekader is opgenomen in hoofdstuk 2 Analyse. De analyse in dit hoofdstuk is gebaseerd op de feitelijke bevindingen die in Bijlage A: Bevindingen zijn opgenomen. De uit de analyse voortvloeiende conclusies en aanbevelingen zijn opgenomen in Deel 1: Bestuurlijke Nota.

1. Opzet en aanpak van het onderzoek

In dit hoofdstuk worden de opzet en aanpak van het onderzoek toegelicht. Achtereenvolgens komen aan de orde: de doelstelling, de onderzoeksvragen, de reikwijdte en de uitwerking van de aanpak.

Centrale doelstelling

De centrale doelstelling van dit rekenkameronderzoek is tweeledig en luidt:

- 1. Inzicht krijgen in het afwegingsproces dat plaatsvindt bij het aangaan van samenwerkingsverbanden door de gemeente Soest;*
- 2. Inzicht krijgen in hoe gemaakte afspraken in de praktijk functioneren.*

Onderzoeksvragen

Bij deze doelstelling is een viertal onderzoeksvragen geformuleerd:

- 1) Heeft er een goed afwegingsproces plaatsgevonden voordat de gemeente in het samenwerkingsverband gestapt is?*
- 2) Hoe functioneert het samenwerkingsverband nu? Het gaat niet zozeer om het inhoudelijk functioneren van samenwerkingsverbanden, maar om vragen zoals: werken de afspraken over informatievoorziening in de praktijk, hoe wordt de raad op de hoogte gehouden, hoe kan de raad bijsturen, in hoeverre heeft de raad er invloed op?*
- 3) In hoeverre heeft de RKC de mogelijkheid om onderzoek te doen naar een samenwerkingsverband? Het hebben van deze mogelijkheid vergroot de mogelijkheid van de raad om een samenwerkingsverband bij te sturen dan wel te controleren.*
- 4) In hoeverre voldoet, op basis van de onderzoeksresultaten, het Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria ten aanzien van de rol van de raad? Zijn aanpassingen van het kader gewenst?*

Reikwijdte

Het onderzoek is uitgevoerd met de volgende uitgangspunten ten aanzien van de reikwijdte:

- Het onderzoek betreft samenwerking van de gemeente Soest, waarbij twee specifieke casussen nader worden bekeken, te weten: 1. Regionale ICT Dienst Utrecht (RID) en 2. GR Werk & Inkomen Baarn, Bunschoten en Soest (BBS).
- Bij de case RID is de oprichting van de RID op 1 juli 2012 het onderwerp van onderzoek. Bij de case BBS is de wijziging van de GR per 1 januari 2015 onderwerp van onderzoek.
- Daarnaast is het functioneren van deze twee samenwerkingsverbanden onderwerp van onderzoek. Hierbij gaat het om het bestuurlijk proces en niet het interne functioneren en het wel/niet behalen van de doelstellingen.
- Het functioneren van de samenwerkingsverbanden wordt onderzocht over de periode van 2011 tot en met medio 2015. Hierdoor vallen de oprichting van de RID per 1 juli 2012 en de wijziging van BBS per 1 januari 2015 binnen de onderzoeksperiode, maar is de aanstaande (voorgenomen) wijziging van BBS per 1 januari 2017 expliciet niet meegenomen, omdat dit proces nog niet is afgerond.

De aanpak

Voor de onderzoeksvragen 1 en 2 – die gaan over respectievelijk de afweging voorafgaand aan de deelname aan een samenwerkingsverband en het functioneren van een samenwerkingsverband – zijn geen normen vooraf opgesteld, maar is tijdens het onderzoek bekeken welk beleid en welke afspraken er binnen de gemeente Soest bestaan. Deze vormen analysekader bij de onderzoeksvragen en zijn dus het richtsnoer bij de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Onderzoeksvraag 3 betreft de mogelijkheden voor de rekenkamercommissie om onderzoek uit te voeren naar / binnen samenwerkingsverbanden. Hier gaat het feitelijk gezien om wat volgens vigerende wetgeving en gemeentelijk regelgeving mogelijk is en onder welke voorwaarden. Voor deze onderzoeksvraag zijn deze twee bronnen als basis genomen in de beantwoording.

Onderzoeksvraag 4, betreffende het Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoerings Criteria (TBBC), vraagt feitelijk gezien om een oordeel of het TBBC voldoet ten aanzien van de rol van de raad en of er aanpassingen nodig zijn. Deze onderzoeksvraag is – gezien het karakter ervan – beantwoord na het feitelijk wederhoor.

Aan de hand van de onderzoeksvragen is de dataverzameling uitgevoerd. Daarbij zijn drie activiteiten te onderscheiden, te weten:

(a) Dossieronderzoek

Dit onderzoek had betrekking op de relevante stukken, zoals begrotings- en verantwoordingsstukken, college- en raadsvoorstellen, de betreffende beleidsnota's en wet- en regelgeving, waaronder de Visie op Samenwerking en de Nota Verbonden Partijen van de gemeente Soest. Een overzicht van de geraadpleegde documenten staat in Bijlage B: Geraadpleegde bronnen;

(b) Casestudies

Specifiek voor de 2 genoemde cases zijn alle stukken en communicatie aan de raad opgevraagd. Ook zijn enkele interviews met beide samenwerkingsverbanden gehouden.

Bij de case RID is de oprichting van de RID per 1-7-2012 het onderwerp van onderzoek.

Bij de case BBS is de wijziging van de GR per 1-1-2015 onderwerp van onderzoek.

(c) Interviews

Er zijn interviews gehouden met de volgende personen:

- (i) 15-08-2016 mevr. J.M. Koopmanschap (afdelingshoofd bedrijfsvoering)
mevr. J.A. Van der Drift (strategisch adv. informatiebeleid)
- (ii) 15-08-2016: mevr. J. Kool (directeur BBS)
- (iii) 29-08-2016: dhr. A. Veenstra (gemeentesecretaris)
dhr. C.M. Van der Grift (concerncontroller)
- (iv) 30-08-2016: mevr. E. Borsje (organisatieadv. en bestuurl. samenwerking)
mevr. I. Dijkstra (beleidsadviseur samenleving)
- (v) 31-08-2016: mevr. D.M.A.H. Govaerts (directeur RID)
dhr. I.M.O. Strunk (controller RID)
- (vi) 05-09-2016: een delegatie uit de gemeenteraad, te weten:
 - Mevr. L.A. Kruit-Jansen D66
 - Dhr. M.K. Van Geet VVD
 - Dhr. H.J. Hilgeman Soest 2002
 - Dhr. J.A. Paauw GGS
 - Mevr. M. Krom - de Ron Lokaal Anders Soest
 - Mevr. Y.C.M. Gastelaars Democraten Soest Natuurlijk
 - Mevr. R.T. Coppes Groen Links
 - Dhr. M. Baskaya PvdA
 - Dhr. P. Lucas CDA
 - Dhr. J. Boks Lokaal Anders Soest
 - en dhr. M. van Vliet Griffier
- (vii) 07-09-2016: de voor het onderzoek relevante collegeleden:
 - dhr. R.T. Metz (burgemeester);
 - dhr. P.A. van der Torre (wethouder);

- dhr. M.J. Adriani (wethouder; verhinderd door ongeval).

(d) Werkconferentie

Gehouden op dinsdag 4 oktober 2016, met de raad, het college, de ambtelijke organisatie en de cases Regionale ICT Dienst Utrecht (RID) en de GR Baarn, Bunschoten en Soest (BBS).

Van alle interviews werden beknopte, inhoudelijke gespreksverslagen gemaakt, die ter verificatie zijn voorgelegd aan de geïnterviewden.

De verkregen feiten uit deze dataverzameling zijn, na ambtelijke verificatie, de grondslag voor de analyse, op basis waarvan conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gegeven.

2. Analyse

In dit hoofdstuk vindt de analyse plaats: de feitelijke bevindingen worden getoetst aan het analysekader. Het analysekader is afgeleid uit een aantal van de documenten die worden genoemd in Bijlage A: Bevindingen³. De basis voor de feiten wordt gevormd door de feiten uit dezelfde bijlage en vanuit de interviewverslagen. Zowel het analysekader als de analyse zelf wordt per onderwerp van onderzoek weergegeven.

Bij het analysekader voor onderzoeksvraag 1 (oprichting/wijziging van het samenwerkingsverband) en onderzoeksvraag 2 (functioneren van het samenwerkingsverband) gelden twee opmerkingen:

1. Ten aanzien van de RID: Het Handboek Verbonden Partijen (vastgesteld in juni 2012 door het college) en de Strategische Visie op Samenwerking (vastgesteld in april 2013 door de raad) zijn vastgesteld na het besluit door de raad tot oprichting van de RID (februari 2012). Feitelijk gezien hadden deze documenten dus geen formele status ten tijde van het besluit van de raad tot oprichting van de RID. Echter, in de interviews is aangegeven dat de elementen uit deze documenten al impliciet werden betrokken in het afwegingsproces m.b.t. verbonden partijen en dat de genoemde documenten deze impliciete criteria expliciet hebben gemaakt. Deze documenten kunnen daarom worden gezien als vertaling van de gestolde uitvoeringspraktijk die vanuit verantwoord pragmatisme jarenlang heeft plaatsgevonden. Vandaar dat deze documenten – en bij het ontbreken van andere kaders – als basis dienen voor het analysekader met betrekking tot onderzoeksvragen 1 en 2.
2. Ten aanzien van BBS: Voor onderzoeksvraag 1 geldt dat voor de casus BBS de taakuitbreiding per 1-1-2015 het onderwerp van onderzoek is. Dit is geen letterlijke oprichting van een nieuwe verbonden partij – gemeente Soest was al deelnemer aan deze gemeenschappelijke regeling – maar feitelijk gezien wordt opnieuw besloten of een activiteit binnen de gemeente wordt ondergebracht in een verbonden partij en hoe daaraan wordt vormgegeven. De aanstaande (voorgenomen) wijziging van BBS per 1-1-2017 is expliciet niet meegenomen, omdat dit proces nog niet is afgerond en het tot verwarring kan leiden met de taakuitbreiding per 1-1-2015.

³ onder het kopje “Context: beleidsvorming en gebeurtenissen op het gebied van samenwerkingsverbanden in het algemeen”.

Afwegingsproces bij samenwerkingsverbanden

Onderzoeksvraag 1

Heeft er een goed afwegingsproces plaatsgevonden voordat de gemeente in het samenwerkingsverband gestapt is?

Samenvattende analyse

Vanuit het Handboek Verbonden Partijen⁴ en de Strategische Visie op Samenwerking zijn kaders gesteld over de wijze waarop een afwegingsproces moet plaatsvinden en welke factoren daarbij een rol spelen. Het gaat daarbij om:

1. *De rolverdeling* tussen gemeenteraad en college (in de aanloopfase);
2. *De beslissing* over welke taken zich lenen voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan worden gedaan (met de beslisboom);
3. *Sturen in de aanloopfase*: de fase waarin de gemeente toe werkt naar een besluit tot deelname aan een verbonden partij.
4. *Het Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoering Criteria (TBBC)*

Deze kaders worden nader toegelicht onder het kopje ‘Analysekader’ hieronder.

Wanneer we de bevindingen toetsen aan het analysekader blijkt dat – bij de afwegingsprocessen over de oprichting van de RID en de taakuitbreiding van de GR BBS – een aantal factoren vanuit de kaders wel, maar ook een aantal factoren deels, niet expliciet of niet is toegepast in het raadsvoorstel (incl. bijlagen).

Overigens betekent dit niet dat factoren die deels, niet expliciet of niet zijn toegepast in het raadsvoorstel niet zijn meegewogen in bijvoorbeeld de afwegingen van de ambtelijke organisatie en/of het college. Bijvoorbeeld: voor de afweging die heeft plaatsgevonden bij de RID geldt dat er een business case is, die ten grondslag heeft gelegen aan de besluitvorming door het college, waarin meerdere van deze factoren wél zijn opgenomen. Echter, deze businesscase is niet aan de raad voorgelegd, noch zijn alle vanuit de kaders als relevant bestempelde factoren, opgenomen in het raadsvoorstel over de oprichting van de RID. *Vanuit raadspectief* heeft er dus een afweging plaatsgevonden op een deel en niet het geheel van de factoren voortkomend uit de kaders.

Analysekader

Het *Handboek Verbonden Partijen*⁵, dat in juni 2012 is vastgesteld door het college van B&W, is de leidraad bij verbonden partijen. Het bevat een aantal richtlijnen die relevant

⁴ Gemeente Soest, Handboek Verbonden Partijen, 31 mei 2012.

⁵ Gemeente Soest, Handboek Verbonden Partijen, 31 mei 2012.

zijn voor de vraag of er een goed afwegingsproces heeft plaatsgevonden voordat de gemeente in het samenwerkingsverband is gestapt. Het gaat daarbij met name over de volgende onderwerpen die in het Handboek Verbonden Partijen zijn opgenomen:

1. *De rolverdeling* tussen gemeenteraad en college (in de aanloopfase);
2. *De beslissing* over welke taken zich lenen voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan worden gedaan (met de beslisboom);
3. *Sturen in de aanloopfase*: de fase waarin de gemeente toe werkt naar een besluit tot deelname aan een verbonden partij.

Ad 1) De rolverdeling in de aanloopfase

Deelname aan een verbonden partij is een manier om een gemeentelijk doel te bereiken. Dit betekent in een duaal stelsel dat de beslissing tot deelname, inclusief de aansturing van de verbonden partij, een taak is van het college. De wetgever schrijft dat het college beslist, maar dat de raad bepaalt wat bij de publieke taak hoort en de kaders stelt. Dit betekent dat de raad zich bij elk voornemen tot deelname een oordeel moet vormen over de vraag of de activiteiten die de verbonden partij voor de gemeente gaat uitvoeren wel bij het publieke belang horen. Vandaar dat het college beslist over deelname ‘...nadat de raad zijn wensen en bedenkingen kenbaar heeft gemaakt’ en ‘...na verkregen toestemming van de gemeenteraad’.

Daarnaast stelt de raad kaders, zowel algemene als specifieke, bij een concreet besluit tot deelname. De raad kan aandacht besteden aan algemene uitgangspunten en aan de manier waarop de raad tijdens de aanloop- en uitvoeringsfase betrokken of geïnformeerd wil worden. Denk bij specifieke kaders aan het meerjarig vaststellen van gemeentelijke doelen die de verbonden partij moet realiseren en de prestaties die zij moet leveren, inclusief kosten en beheersing van financiële risico’s.

Ad 2) De beslissing (met de beslisboom)

Welke gemeentelijke taken zich lenen voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan gebeuren, hangt af de aard van de taken, de aanwezigheid van een markt, het politieke klimaat en de besturingsfilosofie van de gemeente. De beslisboom telt de volgende zeven basisvragen (zie Bijlage C: De beslisboom, voor een toelichting op deze vragen):

1. Is er sprake van een publiek belang?
2. Zijn er uitvoerende partijen in de markt?
3. Is sturing op hoofdlijnen voldoende?
4. Kennen de werkzaamheden een eigen bedrijfsvoering?
5. Is er principieel (wettelijk of politiek) bezwaar tegen uitvoering door een derde?
6. Is er een winstoogmerk?
7. Mede-eigendom derden?

Afhankelijk van de beantwoording op deze vragen ligt de keuze voor een bepaalde wijze van uitvoering het meest voor de hand. Daarnaast is het van belang om regelmatig te evalueren. De omstandigheden die de beslisboom toetst, veranderen in de loop van de tijd. Het is dus noodzakelijk om met behulp van de beslisboom regelmatig te evalueren of de gekozen uitvoeringsvorm nog steeds de optimale oplossing biedt.

Ad 3) Sturen in de aanloopfase

De wijze waarop wordt gestuurd in de aanloopfase hangt af van de rechtsvorm die wordt gekozen: verbonden partijen naar privaatrecht, of een gemeenschappelijke regeling. De wetgever heeft beschreven dat in principe het college beslist tot deelname aan een verbonden partij naar privaatrecht. Bij gemeenschappelijke regelingen kunnen ook de raad of de burgemeester besluiten om delen van hun takenpakket en bevoegdheden in een gemeenschappelijke regeling onder te brengen.

Aangezien de casussen in dit onderzoek beiden gemeenschappelijke regelingen zijn, gaan we op de laatste nader in.

De raad moet zijn toestemming geven bij deelname aan een gemeenschappelijke regeling conform art. 1 lid 2 van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Deze toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Dit is het geschikte moment voor de raad om zich ervan te vergewissen dat de taken die de verbonden partij voor de gemeente uitvoert tot het publiek belang behoren, meerjarige kaders voor de verbonden partij vast te stellen (gemeentelijke doelen, kosten e.d.) en te controleren of het college 'in control' is (beïnvloedingsmogelijkheden, informatievoorziening enz.). Deze en hieronder opgesomde punten dienen door het college opgenomen te worden in het voorstel voor het aangaan van een GR.

Sturing op inhoud:

- doel van de gemeenschappelijke regeling;
- taakomschrijving;
- over te dragen bevoegdheden;

Sturing van de gemeenschappelijke regeling:

- de aansturing van de verbonden partij;
- de bestuurlijke vertegenwoordiging;
- ambtelijke begeleiding van de gemeenschappelijke regeling;
- werkafspraken tussen gemeenschappelijke regeling en de ambtelijke begeleiding;
- de (meerjarige) financiële gevolgen van deelneming gekoppeld aan de gevraagde prestaties;
- een uittredingsregeling;
- aan de deelneming verbonden risico's;

- op welke wijze vorm is gegeven aan het waarborgen van de openbaarheid en de democratische controle;
- afspraken over informatievoorziening (explicitering informatiebehoefte raad; informatie over doel-bereiking, prestaties, kosten, risicobeheersing);
- de koppeling van de P&C cyclus van de verbonden partij aan de gemeentelijke P&C cyclus.

Naast het genoemde Handboek Verbonden Partijen is het *Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoering Criteria (TBBC)*, dat is opgenomen in de Strategische Visie op Samenwerking⁶ relevant. Het TBBC is een selectie van voor Soest belangrijke criteria, die op basis van diverse strategische visie notities van gemeenten, beslisbomen en criteria tot stand is gekomen. Door deze criteria te wegen en te toetsen in het voortraject bij de verkenning van een samenwerkingsverband, wordt bekeken en uitgewerkt in welke mate dit meespeelt en wat de overwegingen zijn voor de gemeente om tot samenwerking over te gaan. Er worden in het TBBC criteria onderscheiden, die voor de gemeente Soest van belang kunnen zijn en een basis kunnen vormen bij het aangaan, continueren of beëindigen van een samenwerkingsverband. Een uitgebreide toelichting op zowel de beleids- als bedrijfsvoeringcriteria is te vinden in Bijlage A: Bevindingen, onder “Onderwerp 4: Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria”.

⁶ Gemeente Soest, Strategische Visie op Samenwerking, 8 februari 2013.

Toelichting op de analyse

In Tabel 1 hieronder worden de relevante punten genoemd die uit dit analysekader voortkomen en worden de feiten uit de praktijk hier vervolgens aan getoetst *vanuit het perspectief van de raad*.

Tabel 1: Analyse kader en toetsing van de feiten daaraan

	Casus RID	Casus BBS
1	<i>De rolverdeling tussen gemeenteraad en college</i>	
a	De raad heeft zich bij het voornemen tot deelname een oordeel gevormd over de vraag of de activiteiten die de verbonden partij voor de gemeente gaat uitvoeren wel bij het publieke belang horen.	
	Dit is niet (navolgbaar) het geval. In het raadsvoorstel m.b.t. het voornemen tot oprichting van de RID (dat op 14 april 2011 in de raad is behandeld) is niet expliciet om deze afweging gevraagd, noch is deze afweging in het raadsvoorstel opgenomen.	Dit is deels het geval. In het raadsvoorstel tot wijziging en uitbreiding van de GR BBS (dat op 12 februari 2014 in de raad is behandeld) is niet expliciet om deze afweging gevraagd, noch is deze afweging in het raadsvoorstel opgenomen. Wel is in de bijlagen aangegeven waarom de gemeente Soest kiest voor het samenvoegen van ‘werk’ bij de reeds bestaande GR BBS die ‘inkomen’ al uitvoert.
b	Het college heeft beslist over deelname ‘...nadat de raad zijn wensen en bedenkingen kenbaar heeft gemaakt’ en ‘...na verkregen toestemming van de gemeenteraad’.	
	Dit is het geval. Op het raadsvoorstel tot oprichting van de RID, dat op 16 februari 2012 in de raad is behandeld, heeft de raad zijn (eventuele) wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken en is door de raad toestemming gegeven tot oprichting van de RID door het college.	Dit is het geval. Op het raadsvoorstel tot wijziging en uitbreiding van de GR BBS dat op 12 februari 2014 in de raad is behandeld, heeft de raad zijn (eventuele) wensen en bedenkingen kenbaar kunnen maken en is door de raad toestemming gegeven tot wijziging en uitbreiding van de GR BBS door het college.

c	De raad heeft algemene kaders (algemene uitgangspunten en de manier waarop de raad betrokken en/of geïnformeerd wil worden) en specifieke kaders (doelen die de verbonden partij moet realiseren, prestaties die zij moet leveren, incl. kosten en beheersing van financiële risico's) vastgesteld.	
	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>In het raadsvoorstel m.b.t. het voornemen tot oprichting van de RID (dat op 14 april 2011 in de raad is behandeld) en/of in het raadsvoorstel tot oprichting van de RID, dat op 16 februari 2012 in de raad is behandeld, worden genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemene uitgangspunten, zoals de redenen voor de keuze van de rechtsvorm (directe sturing, zekerheid t.a.v. aanbestedingswetgeving, mededinging en staatssteun, continuïteit waarborgen is belangrijker dan winst, personeel behoudt de ambtelijke status) en de wijze waarop aan de samenwerking wordt vormgegeven (locatie, huisvesting, eigendom van de ICT-voorzieningen, wijze van verrekening). - De hoofddoelstelling (“het zorg dragen voor een betere (adequate) ICT dienstverlening voor de deelnemende organisaties”) en andere doelstellingen / beoogde resultaten van de samenwerking. - De incidentele kosten die zijn gemoeid met de oprichting van de RID, met daarbij de opmerking dat de structurele kosten van de samenwerking lager zullen zijn en een genoemde terugverdientijd van 2,6 jaar. - De operationele risico's (m.n. de migratie van 6 naar 1 organisatie) en de beheersing ervan via een plateauplanning. <p>In de raadsvoorstellen is niet opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De manier waarop de raad geïnformeerd wil worden. - De prestaties die de RID moet leveren: aan welk kwaliteitsniveau de RID moet gaan voldoen: dit is overgelaten aan het opdrachtgeversoverleg. - De financiële risico's en de beheersing ervan. 	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>In het raadsvoorstel m.b.t. de wijziging en uitbreiding van de GR BBS (dat op 12 februari 2014 in de raad is behandeld) worden genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De hoofddoelstelling (“de uitvoering van de primaire en secundaire processen van de wet- en regelgeving Werk en Inkomen, het minimabeleid en de bijzondere bijstand”) - De uitgangspunten voor de financiële inrichting – kwalitatief, zonder cijfers (werken met taakstellende budgetten, budgetneutraliteit). <p>In de diverse bijlagen bij het raadsvoorstel komende volgende onderwerpen aan de orde:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Algemene uitgangspunten, zoals de redenen voor de keuze om het ‘werk’deel toe te voegen aan de bestaande GR (verhogen van efficiëntie, output- en proceskwaliteit en reduceren kwetsbaarheid van de eigen organisatie), dat beleidsplannen van de deelnemende gemeenten bepalend zijn. - De (risico)dekking van de frictiekosten (financieel; vinden plaats binnen de bestaande begroting en uitvoering) <p>Dit betekent dat de volgende onderwerpen niet zijn opgenomen in het raadsvoorstel, noch de bijlagen daarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De operationele risico's en de beheersing ervan. - De manier waarop de raad geïnformeerd wil worden (wel is opgenomen dat verantwoording plaatsvindt via de reguliere P&C-cyclus). - De exacte prestaties die BBS moet leveren. - De financiële risico's en de beheersing ervan.

2	<i>De beslissing (met de beslisboom)</i>	
	De 7 basisvragen uit de beslisboom zijn beantwoord, t.b.v. de beslissing of de gemeentelijke taak zich leent voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan gebeuren.	
	<p>Dit is deels het geval, doch impliciet. In geen van beide raadsvoorstellen zijn alle 7 basisvragen uit de beslisboom expliciet beantwoord. De volgende vragen worden beantwoord:</p> <p>4. Kennen de werkzaamheden een eigen bedrijfsvoering? (antwoord: ja)</p> <p>6. Is er een winstoogmerk? (antwoord: nee, continuïteit gaat vóór winst)</p> <p>7. Mede-eigendom derden? (antwoord: ja, beheer en eigendom ICT gaat over naar RID)</p> <p>De volgende vragen worden niet / niet binnen de in de beslisboom bedoelde context / deels beantwoord:</p> <p>1. Is er sprake van een publiek belang? 2. Zijn er uitvoerende partijen in de markt? 3. Is sturing op hoofdlijnen voldoende? 5. Is er een principieel (wettelijk of politiek) bezwaar tegen uitvoering door een derde?</p>	<p>Dit is deels het geval, doch impliciet. In de basis van de redenering is als uitgangspunt genomen dat het ‘inkomensdeel’ reeds door de GR BBS werd uitgevoerd. Het toevoegen van het ‘werk’deel daaraan wordt als logische stap gezien, met diverse voordelen (zoals vergroten van efficiëntie, effectiviteit, verlagen van kwetsbaarheid, integraliteit van het beleid, etc.).</p>

3	Sturen in de aanloopfase	
	<p>In het voorstel voor het aangaan van de gemeenschappelijke regeling zijn de genoemde punten opgenomen m.b.t.:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sturing op de inhoud; 2. Sturing op de verbonden partij. 	
	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>Op 16 februari 2012 heeft de raad ingestemd met het voorstel om het college de RID te laten oprichten. Het college heeft op 15 mei 2012 ingestemd met deelname aan de RID.</p> <p>Vanuit raadspectief wordt hieronder ingegaan op het raadsvoorstel en –besluit d.d. 16 februari 2012.</p> <p>In dit voorstel zijn de volgende punten wel opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doel van de gemeenschappelijke regeling; • taakomschrijving; • de bestuurlijke vertegenwoordiging; • ambtelijke begeleiding van de gemeenschappelijke regeling; <p>In dit voorstel zijn de volgende punten deels opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • over te dragen bevoegdheden; • de aansturing van de verbonden partij; • de (meerjarige) financiële gevolgen van deelneming gekoppeld aan de gevraagde prestaties; <p>In dit voorstel zijn de volgende punten niet opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • werkafspraken tussen gemeenschappelijke regeling en de ambtelijke begeleiding; • een uittredingsregeling; • aan de deelneming verbonden risico's; • op welke wijze vorm is gegeven aan de waarborgen van de openbaarheid en de democratische controle; • afspraken over informatievoorziening (explicitering informatiebehoefte raad; informatie over doel-bereiking, prestaties, kosten, risicobeheersing); • de koppeling van de P&C cyclus van de verbonden partij aan de gemeentelijke P&C cyclus. 	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>In het raadsvoorstel m.b.t. de wijziging en uitbreiding van de GR BBS (dat op 12 februari 2014 in de raad is behandeld) incl. de bijlagen worden genoemd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • doel van de gemeenschappelijke regeling; • taakomschrijving; • de bestuurlijke vertegenwoordiging; • over te dragen bevoegdheden; • de aansturing van de verbonden partij; • een uittredingsregeling; • de (meerjarige) financiële gevolgen van deelneming gekoppeld aan de gevraagde prestaties; • aan de deelneming verbonden risico's; • de koppeling van de P&C cyclus van de verbonden partij aan de gemeentelijke P&C cyclus. <p>In dit voorstel zijn de volgende punten deels opgenomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ambtelijke begeleiding van de gemeenschappelijke regeling; • werkafspraken tussen gemeenschappelijke regeling en de ambtelijke begeleiding. <p>Dit betekent dat de volgende onderwerpen niet zijn opgenomen in het raadsvoorstel, noch de bijlagen daarbij:</p> <ul style="list-style-type: none"> • op welke wijze vorm is gegeven aan de waarborgen van de openbaarheid en de democratische controle; • afspraken over informatievoorziening (explicitering informatiebehoefte raad; informatie over doel-bereiking, prestaties, kosten, risicobeheersing).

4	Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoering Criteria (TBBC)	
	De criteria uit het TBBC zijn gebruikt als basis bij het aangaan van het samenwerkingsverband.	
	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>Uit een aantal van de gehouden interviews komt naar voren dat er impliciet gebruik wordt gemaakt van deze criteria. De onderzoekers zijn nagegaan of dit zich ook expliciet heeft vertaald in de besluitvormingsdocumenten t.b.v. de raad, in het specifiek het raadsvoorstel dat op 16 februari 2012 in de raad is behandeld.</p> <p>De volgende factoren zijn vanuit raadspectief wel (W), deels (D) of niet (N) meegenomen in de afweging:</p> <p><i>Beleidscriteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (D) autonomie • (D) regio • (W) partnerschap • (D) doelstelling • (W) vorm • (N) positie klant/burger • (democratisch proces) NB: niet van toepassing op de afweging, maar op de uitvoering, zie onderzoeksvraag 2) • (P&C-cyclus) NB: niet van toepassing op de afweging, maar op de uitvoering, zie onderzoeksvraag 2) • (N) periodieke evaluatie. NB: het belang van het uitvoeren van een (kwalitatieve) 0-meting wordt wel aangegeven, maar of die daadwerkelijk is gehouden, door wie die is uitgevoerd en aan wie daarover is gerapporteerd, is niet duidelijk. <p><i>Bedrijfsvoeringscriteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (D) kwaliteit 	<p>Dit is deels het geval.</p> <p>Uit een aantal van de gehouden interviews komt naar voren dat er impliciet gebruik wordt gemaakt van deze criteria. De onderzoekers zijn nagegaan of dit zich ook expliciet heeft vertaald in de besluitvormingsdocumenten t.b.v. de raad, in het specifiek het raadsvoorstel, incl. de bijlagen die op 12 februari 2014 in de raad zijn behandeld.</p> <p>De volgende factoren zijn vanuit raadspectief wel (W), deels (D) of niet (N) meegenomen in de afweging:</p> <p><i>Beleidscriteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (D) autonomie • (D) regio • (W) partnerschap • (D) doelstelling • (W) vorm • (N) positie klant/burger • (democratisch proces) NB: niet van toepassing op de afweging, maar op de uitvoering, zie onderzoeksvraag 2) • (P&C-cyclus) NB: niet van toepassing op de afweging, maar op de uitvoering, zie onderzoeksvraag 2) • (N) periodieke evaluatie. NB: het belang van het uitvoeren van een (kwalitatieve) 0-meting wordt wel aangegeven, maar of die daadwerkelijk is gehouden, door wie die is uitgevoerd en aan wie daarover is gerapporteerd, is niet duidelijk. <p><i>Bedrijfsvoeringscriteria:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • (D) kwaliteit • (D) effectiviteit

	<ul style="list-style-type: none"> • (D) effectiviteit • (D) efficiëntie • (W) continuïteit • (W) betrouwbare partner • (N) democratische controle • (W) kosten • (N) resultaat voor de inwoners • (W) lange termijn oriëntatie • (N) impact op de ambtelijke organisatie 	<ul style="list-style-type: none"> • (D) efficiëntie • (W) continuïteit • (W) betrouwbare partner • (N) democratische controle • (W) kosten • (N) resultaat voor de inwoners • (W) lange termijn oriëntatie • (D) impact op de ambtelijke organisatie
--	--	---

Werkwijze in de praktijk & sturing door de raad vanuit raads perspectief

Onderzoeksvraag 2:

Hoe functioneert het samenwerkingsverband nu? Het gaat niet zozeer om het inhoudelijk functioneren van samenwerkingsverbanden, maar om vragen zoals: werken de afspraken over informatievoorziening in de praktijk, hoe wordt de raad op de hoogte gehouden, hoe kan de raad bijsturen, in hoeverre heeft de raad er invloed op?

Analysekader

De eerder genoemde *Strategische Visie op Samenwerking*⁷, bevat ook een aantal onderwerpen die relevant zijn voor de vraag hoe het samenwerkingsverband nu functioneert, *vanuit het perspectief van de raad*. In deze Strategische Visie op Samenwerking is een aantal sturingsmogelijkheden voor de raad opgenomen⁸:

“<Begin citaat

- a. **Adequate informatievoorziening:** aan de raad gericht op raadsbesluitvorming over wijzigingen in de samenwerkingsstructuur (zoals aangaan nieuw samenwerkingsverband, uittreden uit samenwerkingsverband, wijziging statuten of contractbepalingen) en toetreding nieuwe gemeenten/partners. Dit gebeurt **via het gebruikelijke raadsproces in De Ronde en De Raad**.
- b. **Proactieve informatievoorziening:** aan de raad door portefeuillehouders over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van **de digitale nieuwsbrieven (mail)** van de portefeuillehouders aan de raad. In het verlengde hiervan, ondersteunen wij rechtstreekse informatievoorziening door c.q. namens het algemeen bestuur van samenwerkingsverbanden aan de raad.
- c. **P&C-cyclus van de samenwerkingsverbanden:** raadsleden krijgen tijdig de gelegenheid om te reageren op de P&C-documenten van samenwerkingsverbanden. Dit wordt gefaciliteerd **door in de bestuurlijke advisering in te gaan op de onderdelen financiën, resultaten, risico's en algemene bestuurlijk relevante ontwikkelingen**.
- d. Met betrekking tot de **begrotingen wordt geborgd dat tijdig voor de gemeentelijke kaderstelling**, voor de gemeentelijke begroting, **inzicht is in de**

⁷ Gemeente Soest, Strategische Visie op Samenwerking, 8 februari 2013.

⁸ Strategische Visie op Samenwerking, p.20

financiële meerjarige ontwikkeling van de samenwerkingsverbanden en dit voor de raad voorhanden is.

- e. **Gemeentelijke P&C-cyclus Soest:** De opzet van de **Paragraaf Verbonden Partijen** van onze P&C-cyclus **wordt verder geoptimaliseerd**, zodat deze m.b.t. de meest bestuurlijk relevante samenwerkingsverbanden adequaat inzicht geeft in de onderdelen doel, deelnemende gemeenten, beoogde (jaar)resultaten, risico's, financiën en bestuurlijk relevante ontwikkelingen. De nieuwe opzet van de Paragraaf Verbonden Partijen willen wij invoeren bij de begroting 2014.
- f. **Periodieke evaluatie:** Vanuit de eigenaarsrol zullen wij ons binnen de samenwerkingsverbanden hard maken voor **vierjaarlijkse evaluatie** van het samenwerkingsverband met het doel om gezamenlijk verder te komen. Tevens zullen wij, vanuit de individuele afnemersrelatie, **vierjaarlijks** de samenwerkingsverbanden evalueren met het doel om de samenwerking te heroverwegen en eventueel bij te stellen. Bepalend hierbij is de **mate van invloed en het belang** van het samenwerkingsverband. De raad bepaalt welk samenwerkingsverband hiervoor in aanmerking komt.
- g. **Periodiek** wordt een **evaluatieprogramma** aan de raad voorgelegd om een keuze te kunnen maken welke verbonden partijen worden geëvalueerd. Rekening houdend met de capaciteit van de ambtelijke organisatie en de mate van invloed die op de verbonden partij uitgeoefend kan worden.

Einde citaat>”

Analyse

Hieronder gaan we in op elk van de sturingsmogelijkheden van de raad en hoe deze in de praktijk worden toegepast. Waar dit past bij het sturingsinstrument wordt inzicht geboden in de situatie bij beide casussen.

A. Adequate informatievoorziening aan de raad over wijzigingen in de samenwerkingsstructuur

Voor de RID hebben in de onderzoeksperiode (vanaf 2012) twee wijzigingen in de samenwerkingsstructuur plaatsgevonden: 1. De oprichting van de RID per 1-7-2012 en 2. De – beperkte – wijziging van de GR RID in navolging op de instemming van de Eerste Kamer op 9 juli 2014 met de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen. Voor de GR BBS heeft in de onderzoeksperiode één wijziging plaatsgevonden, namelijk de toevoeging van het ‘werkdeel’ aan de reeds bestaande GR BBS.

Uit de dossiers blijkt dat de – van rechtswege verplichte – toestemming van de raad bij deze wijzigingen is verkregen via het gebruikelijke raadsproces. Voor de analyse op de vraag of de begeleidende informatievoorziening aan de raad bij deze besluiten adequaat is geweest verwijzen we naar de analyse m.b.t. onderzoeksvraag 1.

B. Proactieve informatievoorziening aan de raad door portefeuillehouders over politiek/bestuurlijke ontwikkelingen

De analyse op de proactieve informatievoorziening aan de raad – dat wil zeggen communicatie *naast* de reguliere P&C-cyclus van de deelnemers en de gemeente en de momenten die zijn gericht op raadsbesluitvorming over wijzigingen in de samenwerkingsstructuur (zie onder onderwerp A.) – met betrekking tot de RID laat zien dat er geen communicatie is geweest tot aan het moment dat er schriftelijke vragen zijn gesteld door een raadsfractie op 9 februari 2016. Deze vragen zijn beantwoord, waarna en naar aanleiding van een recent onderzoek, er een bijeenkomst is gehouden bij de RID op woensdag 13 april 2016. In navolging op die bijeenkomst is de notitie ‘Stand van zaken RID Utrecht’ en een memo met nadere toelichting en onderbouwing aan de raad gezonden op 29 april 2016. Deze bijeenkomst werd gehouden met/voor alle deelnemers aan de RID.

Met betrekking tot de GR BBS is op 11 december 2012 een e-mail van de portefeuillehouder aan de raad gezonden, met een update van de ontwikkelingen binnen Werk en Inkomen, waarin wordt ingegaan op de instroom in en uitstroom uit de bijstand en de sluiting van Werkpunt. Deze e-mail is 1 dag voorafgaand aan het algemene bericht van de gemeente aan haar relaties, over de sluiting van Werkpunt, verzonden.

Naast de casusgebonden pro-actieve informatievoorziening zijn er een tweetal algemenere bijeenkomsten met de raad georganiseerd: 1. De raadspresentatie op 21 mei 2015, over samenwerking, ontwikkelingen, visie en instrumenten en 2. Een informatiebijeenkomst verbonden partijen op 21 januari 2016 tijdens een Avond Samenleving. M.n. tijdens de laatste bijeenkomst werd op individuele verbonden partijen ingegaan.

Behalve de reguliere P&C-cyclus en naast bovengenoemde informatievoorziening is er geen directe informatievoorziening door c.q. namens de algemene besturen van de samenwerkingsverbanden aan de raad.

C. P&C-cyclus van de samenwerkingsverbanden; gelegenheid voor raadsleden om te reageren

M.b.t. de (tijdige) gelegenheid voor de raad om te reageren op de P&C-documenten van de samenwerkingsverbanden biedt het volgende schematische overzicht, inzicht in de termijnen bij de onderzochte casussen.

RID	2014 Jaarstukken 2013 Begroting 2015	2015 Jaarrekening 2014 Kadernota 2016 Begroting 2016	2016 Jaarrekening 2015 Kadernota 2017 Ontwerpbeogr. 2017
Toezending aan gemeente	05-09-2014	02-04-2015	18-04-2016
Collegebesluit	27-10-2014	21-04-2015	24-05-2016
E-mail aan raad met vraag om zienswijze	-	30-04-2015	31-05-2016
Brief / zienswijze aan RID	-	11-05-2015	09-06-2016

BBS	2012 OntwerpMJB 2013-2016	2013 OntwerpMJB 2014-2017	2014 Ontwerpbeogr. 2015 Meerjarenraming 2016-2018	2015 Conceptbeogr. 2016-2019
Toezending aan gemeente	03-04-2012	11-04-2013	16-04-2014	24-04-2015
Ontvangen bij gemeente	10-04-2012	12-04-2013	22-04-2014	n.b.
Collegebesluit	08-05-2012	28-05-2013	03-06-2014	26-05-2015
E-mail aan raad met vraag om reactie op concept-brief	25-05-2012	06-06-2013	05-06-2014	28-05-2015
Brief / zienswijze aan BBS	01-06-2012	13-06-2013	12-06-2014	04-06-2015

Bovenstaande overzichten geven weer dat de raadsleden per e-mail individueel worden bericht en 1 week (soms minder) de gelegenheid krijgen om te reageren op een voorstel van het college ten aanzien van de zienswijze van de raad. In verhouding tot de tijd die verstrijkt tussen de ontvangst van de stukken bij de gemeenten en het moment dat het

college er een besluit over neemt (ca. 1-1,5 maanden) is dit kort. Daarnaast blijkt uit de dossiers dat bij de RID in 2014 geen sprake is geweest van het consulteren van de raad om haar zienswijze kenbaar te maken.

De bestuurlijke advisering aan de raad bestaat uit de adviesnota die in het college is behandeld. Hierin wordt op hoofdlijnen ingegaan op de voorliggende stukken, waarbij de onderdelen financiën, resultaten, risico's en algemene bestuurlijk relevante ontwikkelingen niet allemaal letterlijk terugkomen in de bestuurlijke advisering, maar op hoofdlijnen worden behandeld in het standaard format voor adviesnota's van het college.

D. Met betrekking tot de begrotingen wordt geborgd dat tijdig voor de gemeentelijke kaderstelling, voor de gemeentelijke begroting, inzicht is in de financiële meerjarige ontwikkeling van de samenwerkingsverbanden en dit voor de raad voorhanden is.

De onderzochte verbonden partijen zenden hun ontwerpbegrotingen voor het jaar t aan de gemeente in de maand april van het jaar t-1 (bijv. de ontwerpbegroting van een verbonden partij voor het jaar 2017 e.v. wordt al in april 2016 aangeleverd). Dit is tijdig voor de kaderstelling en het begrotingsproces van de gemeente Soest, maar derhalve dermate vroeg dat bij een verbonden partij nog onzekerheden (kunnen) bestaan over de aan de gemeente toegezonden begroting. De verbonden partijen kunnen dit niet uitstellen, vanwege hun verplichting om de begrotingen voor 1 juli in te dienen bij de provincie.

Enkele adviesnota's van het college, die worden meegezonden aan de raad bij het voorstel voor de zienswijze, geven dit ook aan. Evenals dat wordt aangegeven dat in het proces van de eigen gemeentelijke begroting, eventuele tussentijdse actualisaties vanuit de verbonden partijen, worden meegenomen.

E. Gemeentelijke P&C-cyclus Soest: vernieuwing van de opzet van de paragraaf Verbonden Partijen

Een analyse van de Begrotingen (incl. de meerjarenramingen) 2013 t/m 2016 laat zien dat per de begroting 2014 de paragraaf Verbonden Partijen een nieuwe opzet heeft gekregen. Waar t/m de begroting 2013 werd volstaan met voor iedere verbonden partij een toelichtende alinea, zijn vanaf de begroting 2014 voor elke verbonden partij de volgende onderwerpen expliciet opgenomen en toegelicht:

- Vestigingsplaats
- Doel en openbaar belang dat wordt behartigd
- Het programma / paragraaf waarop de verbonden partij betrekking heeft
- De deelnemende partijen

- Het bestuurlijk belang
- Het financieel belang
- Financiële informatie
- Risico's
- (Beleids)ontwikkelingen
- Voorziene beleidsevaluatie

F. & G. Periodieke evaluatie en evaluatieprogramma

Er is een Onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid 2017 d.d. 30 augustus 2016⁹. Hieruit blijkt dat in 2015 en eerder een onderzoek in het kader van artikel 213a is uitgevoerd naar de RMN en dat in 2016 een 213a-onderzoek is of wordt uitgevoerd naar de Stichting Eem-Vallei Educatief en naar samenwerkingsverbanden (onderhavige onderzoek, door de rekenkamercommissie). Voor 2017, 2018 en 2019 staan 213a-onderzoeken naar resp. de RID, BBS en de GGD op het programma. Voor het onderzoek naar de RID in 2017 is de doelstelling: “aan de hand van het vastgestelde toetsingskader ‘Beleid- en bedrijfsvoeringcriteria’ inzicht te verkrijgen of de Soester deelname aan dit samenwerkingsverband voldoet aan de uitgangspunten dan wel dat deze bijstelling behoeft.” Gezien het aantal samenwerkingsverbanden waarin de gemeente Soest participeert en het aantal evaluaties volgens het Onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid is er geen sprake van een vierjaarlijkse evaluatie van de samenwerkingsverbanden.

De raad heeft in 2015 de geactualiseerde Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid vastgesteld, waarin de regels zijn opgenomen voor deze onderzoeken. In het Onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid 2017 staan de criteria genoemd op basis waarvan de te onderzoeken samenwerkingsverbanden worden geselecteerd. Er is echter geen periodiek evaluatieprogramma aan de raad voorgelegd om een keuze te kunnen maken welke verbonden partijen worden geëvalueerd. Dit betekent dat de raad niet (direct) heeft bepaald welk samenwerkingsverband in aanmerking komt om te worden geëvalueerd.

⁹ Onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid 2017, gemeente Soest, d.d. 30-08-2016.

Onderzoeksmogelijkheden van de rekenkamercommissie naar samenwerkingsverbanden

Onderzoeksvraag 3:

In hoeverre heeft de rekenkamercommissie de mogelijkheid om onderzoek te doen naar een samenwerkingsverband? Het hebben van deze mogelijkheid vergroot de mogelijkheid van de raad om een samenwerkingsverband bij te sturen dan wel te controleren.

De gemeenteraad van Soest heeft bij Verordening een rekenkamercommissie ingesteld. Deze rekenkamercommissie heeft de bevoegdheden en mogelijkheden om onderzoek te doen krachtens de Gemeentewet. Dit betekent dat de rekenkamercommissie onderzoeksbevoegdheid heeft:

- Met betrekking tot openbare lichamen, bedrijfsvoeringsorganisaties en gemeenschappelijke organen waaraan de gemeente deelneemt, over de jaren dat de gemeente deelneemt;
- Met betrekking tot N.V.'s en B.V.'s: waarvan de gemeente – alleen of samen met andere gemeenten – meer dan 50% van het geplaatste aandelenkapitaal houdt, over de jaren waarin dat het geval is;
- Met betrekking tot andere privaatrechtelijke personen: waarvan de gemeente – alleen of samen met andere gemeenten, of één of meer derden voor rekening en risico van de gemeente – een bedrag van ten minste 50% van de baten van de ze instelling heeft verstrekt, over de jaren waarin dat het geval is;

, om nadere inlichtingen in te winnen over jaarrekeningen en overige documenten die bij het gemeentebestuur berusten. Wanneer documenten ontbreken kan de rekenkamer van de betrokken instelling de overlegging daarvan vorderen.

Wanneer deze documenten daartoe aanleiding geven, kan de rekenkamercommissie een onderzoek instellen bij deze betrokken instelling, dan wel bij de derde die de administratie van de instelling voert.

Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria

Onderzoeksvraag 4:

In hoeverre voldoet, op basis van de onderzoeksresultaten, het Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria ten aanzien van de rol van de raad? Zijn aanpassingen van het kader gewenst?

Deze onderzoeksvraag vraagt naar een conclusie op basis van de voorgaande analyse bij onderzoeksvragen 1 tot en met 3. Deze conclusie en de daaruit volgende aanbevelingen zijn opgenomen in de Bestuurlijke Nota.

Bijlage A: Bevindingen

In dit hoofdstuk worden de voor de onderzoeksvragen relevante bevindingen gepresenteerd. Er vindt in dit hoofdstuk geen analyse en/of oordeelsvorming over de bevindingen plaats, maar uitsluitend een weergave van de in het dossieronderzoek verzamelde onderzoeksgegevens.

Dit wordt voorafgegaan door een korte uiteenzetting van de algemene, niet casusgebonden, beleidsmatige ontwikkelingen en gebeurtenissen met betrekking tot samenwerkingsverbanden in de gemeente Soest. Daarmee kunnen de gerapporteerde feiten beter worden geduid: het kader dat aan de basis ligt van de analyse die in Hoofdstuk 2 Analyse wordt gedaan, komt voor een belangrijk deel uit onderstaande beleidsvorming en gebeurtenissen voort.

Context: beleidsvorming en gebeurtenissen op het gebied van samenwerkingsverbanden in het algemeen

In het afgelopen decennium zijn er in de gemeente Soest ontwikkelingen geweest in het beleid ten aanzien van samenwerkingsverbanden in het algemeen. Hieronder gaan we in chronologische volgorde in op de volgende gebeurtenissen:

1. 2006 en 2012 : Rekenkameronderzoek naar samenwerkingsverbanden
2. 2012-05-31 : Handboek Verbonden Partijen
3. 2012-12-12 : Workshop Samenwerking: Meer grip op verbonden partijen
4. 2013-04-25 : Strategische Visie op Samenwerking
5. 2013-09-05 : Bijeenkomst raadsleden en griffiers regio Amersfoort in Leusden: Werkwijze gemeenschappelijke regeling/verbonden partijen
6. 2013-12-19 : Raadsvoorstel/-besluit versterking positie gemeenteraad
7. 2014 : Raadspresentatie Samenwerking 'Hoe doet de gemeente het'
8. 2014-11-19 : Manifest Verbonden Partijen
9. 2015-05-21 : Raadspresentatie Samenwerking: ontwikkelingen, visie en instrumenten
10. 2015-09-08 : Collegebesluit voor informatiebijeenkomsten met de raad over samenwerking 2 x per jaar
11. 2016-01-21 : Informatiebijeenkomst verbonden partijen

1. Rekenkameronderzoek naar samenwerkingsverbanden in 2006 en 2012

In 2006 heeft de rekenkamercommissie een onderzoek gedaan naar samenwerkingsverbanden. In 2012 is door de rekenkamercommissie een

opvolgingsonderzoek naar dit thema gedaan. Het ging om een onderzoek naar de aansturing en controle van de gemeenteraad op samenwerkingsverbanden, partijen waarmee het gemeentebestuur – via bijvoorbeeld een Gemeenschappelijke Regeling – gezamenlijk taken uitvoert. Het opvolgingsonderzoek gaf een weinig positief beeld van wat er met de, door de raad in 2006 overgenomen aanbevelingen, in de praktijk is gebeurd. De raad bleek ook in 2012 nog niet bij machte – en werd daarin onvoldoende gefaciliteerd door het college en de organisatie – om ‘zelf het stuur in handen te nemen’.¹⁰ In dit onderzoek zijn aanbevelingen gedaan, die integraal door de raad zijn overgenomen en in de Strategische Visie op Samenwerking zijn opgenomen.¹¹

2. Handboek Verbonden Partijen¹²

In 2012 is het Handboek Verbonden Partijen opgesteld en in juni vastgesteld door het college¹³. Dit handboek is bedoeld als leidraad met betrekking op de rol die de gemeente, het bestuur en de raad kan innemen en het grip houden op de diverse verbonden partijen. De nadruk wordt gelegd op de aansturing, controle en het grip houden op aangegane samenwerkingsverbanden. Het handboek gaat in op de volgende onderwerpen:

1. De verschillende rollen binnen een samenwerking
 - a. De rol van bestuurder/eigenaar en de rol van klant/opdrachtgever
 - b. De rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college
2. De juridische vormen van samenwerking
Met hierin de verschillende vormen die er bestaan, onderscheiden naar publiekrechtelijke vormen en privaatrechtelijke vormen.
3. De beslisboom
Als een beslismodel om te bepalen welke gemeentelijke taken zich lenen voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan worden gedaan.
Waarbij rekening wordt gehouden met de aard van de taken, de aanwezigheid van een markt, het politieke klimaat en de besturingsfilosofie van de gemeente.
4. Sturen in de aanloopfase
Hoe het proces van besluitvorming tot samenwerking (in verschillende vormen) moet worden gelopen en welke factoren daarbij aan de orde moeten komen.

¹⁰ Rekenkamercommissie Soest, Onderzoeksvoorstel Samenwerkingsverbanden gemeente Soest, 21 april 2016, p.2.

¹¹ Gemeente Soest, Strategische Visie op Samenwerking, 8 februari 2013, p.20-22.

¹² Gemeente Soest, Handboek Verbonden Partijen, 31 mei 2012.

¹³ Gemeente Soest, Strategische Visie op Samenwerking, 8 februari 2013, p.3.

5. Sturen in de uitvoeringsfase

Waarbij het begrip van good governance centraal staat en wordt benoemd wat goed sturen (1), beheersen (2), verantwoorden (3) en toezicht houden (4), inhouden.

6. Bijlagen:

Daarnaast is in de bijlagen opgenomen: 1. Een (niet uitputtend) overzicht van in het contract te regelen zaken, 2. De samenhang tussen good governance, risico's en beheersmaatregelen en 3. Een overzicht van de samenwerkingsvormen die een gemeente kan aangaan.

3 Workshop Samenwerking: Meer grip op verbonden partijen¹⁴

Op 12 december 2012 is een workshop gehouden, met als achtergrond een onderzoek dat is uitgevoerd onder 18 gemeenten, naar het onderwerp samenwerking. Aan de orde kwamen de onderwerpen: 1. Visie op samenwerking, 2. Preferente keuzes m.b.t. samenwerking, 3. Randvoorwaarden voor samenwerking. Daarna werd ingegaan op de situatie in de gemeente Soest, aan de hand van succesfactoren bij samenwerking, het onderwerp 'SMART formuleren van doelen', een aantal voorbeeldcasussen, de vraag 'Hoe realiseren we meer grip op samenwerking?' en de Planning- & Controlcyclus.

In de discussie met de aanwezige raadsleden werden vooral de onderwerpen preferente keuzes, het moment en de wijze waarop de raad betrokken wordt, wat voor soort gemeente Soest wil zijn en de P&C-cyclus aan de orde. De bijeenkomst eindigde met de toezegging van de wethouder om voor de Raad aanbevelingen te zullen formuleren die gebruikt kunnen worden bij de verdere aanscherping van de Visie op Samenwerking.¹⁵

4. Strategische Visie op Samenwerking¹⁶

De Strategische Visie op Samenwerking is in november 2012 in concept door het college vastgesteld en vervolgens, via besprekingen in twee Rondes, ter vaststelling aan de raad aangeboden. In de Rondes heeft de raad een aantal aanvullingen voorgesteld, die hebben geleid tot aanpassingen in de Strategische Visie op Samenwerking.¹⁷ Op 25 april 2013 heeft de raad de Strategische Visie op Samenwerking en de daarbij behorende criteria vastgesteld en besloten om deze in werking te laten treden.¹⁸ De Strategische Visie op Samenwerking gaat in op de volgende onderwerpen:

¹⁴ Deloitte., Workshop Samenwerking; meer grip op verbonden partijen, presentatie, 12 december 2012.

¹⁵ Kort verslag van de Workshop "Verbonden Partijen" op 12 december 2012.

¹⁶ Gemeente Soest, Strategische Visie op Samenwerking, 8 februari 2013.

¹⁷ Raadsvoorstel, 'Strategische Visie op Samenwerking', BV/1013896, RV nr. 13-11, 25 april 2013.

¹⁸ Raadsbesluit BV/1013922, RB nr. 13-11, 25 april 2013.

1. Een korte inventarisatie van de samenwerking in Soest
Met daarbij de visie tot dan toe, de bestaande situatie en welk soort gemeente Soest is.
2. Het algemene kader bij de visieontwikkeling
Met diverse elementen die een belangrijke rol spelen en van invloed zijn op het ontwikkelen van een visie op samenwerking.
3. De strategische visie van Soest op samenwerking
 - a. Visie op beleidsbouwstenen en criteria voor samenwerking
 - b. Visie op bedrijfsvoeringcriteria voor samenwerking
 - c. Sturingsmogelijkheden voor de raad
 - d. Uitvoering van aanbevelingen door de rekenkamercommissie
4. Bijlagen:
 - a. Toetsingskader beleid- en bedrijfsvoering criteria
 - b. Overzicht van huidige Soester samenwerkingsverbanden
 - c. Overzicht van Regionale samenwerkingsverbanden

5. Bijeenkomst raadsleden en griffiers regio Amersfoort in Leusden: werkwijze gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen¹⁹

Tijdens deze bijeenkomst is onder andere gesproken over het initiatief in de gemeente Leusden om meer grip te krijgen op samenwerkingsverbanden en meer sturing vooraf in plaats van achteraf te organiseren. Dit kan het beste wanneer de raden van gemeenten die samenwerken daar allen bij zijn betrokken. Ter informatie heeft de gemeente Leusden de raadsvoorstellen en –besluiten²⁰ zoals die door de raad van Leusden zijn genomen meegezonden om het gesprek daarover te kunnen voeren, in de hoop tot een gezamenlijke werkwijze²¹ te kunnen komen. Afsproken wordt om in januari 2014 weer bij elkaar te komen om te kijken of een volgende stap kan worden gezet.²²

¹⁹ Uitnodiging t.b.v. de bijeenkomst van raadsleden en griffiers regio Amersfoort in Leusden, met als onderwerp “Werkwijze gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen, 15 juli 2013.

²⁰ Raadsvoorstel gemeente Leusden “Werkwijze gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen, d.d. 30 mei 2013.

²¹ Werkwijze gemeenschappelijke regelingen/verbonden partijen gemeente Leusden.

²² Verslag Regiobijeenkomst Verbonden Partijen, Leusden, 5 september 2013.

6. Raadsvoorstel/-besluit: Versterking positie gemeenteraden m.b.t. verbonden partijen²³

In dit raadsvoorstel/-besluit dat – naar aanleiding van het vaststellen van de Strategische Visie op Samenwerking en de bijeenkomst in Leusen op 5 september 2013 – werd behandeld in de raadsvergadering d.d. 19 december 2013 besluiten tot:

- 1) Instemmen met de uitgangspunten van de nieuwe werkwijze:
 - a) De raad spreekt het college aan, niet de GR;
 - b) Uitvoering ligt bij college/GR;
 - c) Vooraf betrekken van de raad bij majeure beslissingen;
- 2) In Soest niet overgaan tot het aanstellen van raadsrapporteurs;
- 3) In Leusden-overleg in januari 2014
 - a) Inbrengen dat Soest vindt dat niet de verbonden partij zelf verantwoordelijk is voor de evaluatie, maar de deelnemers opdrachtgever behoren te zijn.
 - b) Aandacht vragen voor de positie rekenkamercommissies bij verbonden partijen.

Voorafgaand aan de raadsbehandeling is uit hoofde van het presidium (d.d. 4 november 2013) om een reactie van het college gevraagd. In het kort luidde die als volgt²⁴:

- 1) Het college onderschrijft dat de raad op te grote afstand staat en dat het belang van gemeenschappelijke regelingen in de toekomst toeneemt;
- 2) Het college onderschrijft de uitgangspunten van de nieuwe werkwijze;
- 3) Uitwerking/werkwijze:
 - a) De weergegeven procedure wijkt op een aantal onderdelen af (bijv. werkwijze soest is dat verbonden partijen de conceptbegroting in maart aanleveren, de werkwijze geeft aan april);
 - b) De procedure die in Soest wordt gehanteerd is ter inzage legging aan de raad en niet behandeling in de raadsyclus. Het college geeft er de voorkeur aan om de bestaande werkwijze te blijven hanteren, zodat er niet wordt vertraagd via een behandeling tijdens de kadernota;
- 4) Met betrekking tot het vroegtijdig voorleggen van beleidsplannen aan de raad: Beleidsplannen en dergelijke worden in Soest toegepast conform de gebruikelijke werkwijze, indien van toepassing met een Ronde en raadsvergadering. Hier kunnen afspraken over worden gemaakt.
- 5) Het evalueren van de gemeenschappelijke regeling, een keer per raadsperiode: In Soest is – in tegenstelling tot de voorgestelde werkwijze – niet de verbonden partij, maar de vakambtenaar van de gemeente zelf verantwoordelijk voor de evaluatie. De te

²³ Raadsvoorstel/-besluit ‘Versterking positie gemeenteraden met betrekking tot verbonden partijen, Kenmerk: Griffie/1110311, RV 13-60, agendapunt 13.

²⁴ Brief aan de raadsleden “reactie college voorstel raad verbonden partijen”, kenmerk 1105929, d.d. 26 november 2013.

evalueren verbonden partijen worden opgenomen in het meerjarig onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid ex. Artikel 213a van de Gemeentewet. De evaluatie wordt in Soest ter inzage gelegd in plaats van behandeling in de raad.

- 6) Het college vraagt zich af of het instellen van raadsrapporteurs past bij de lokale invulling in Soest.

7. Raadspresentatie: Samenwerking; “Hoe doet de gemeente het”²⁵

In deze presentatie aan de raad wordt aandacht besteed aan de verschillende samenwerkingsverbanden die er zowel lokaal, regionaal en bovenregionaal zijn, verschillende (juridische) samenwerkingsvormen die er zijn, sturingsmogelijkheden voor de raad, (burger)participatie en een aantal belangrijke ontwikkelingen die er zijn en grip vragen op samenwerking, waaronder een initiatief van de raad van Leusden om ‘gezamenlijke grip op verbonden partijen’. Uit dit initiatief is het Manifest Verbonden Partijen voortgekomen.

8. Manifest Verbonden Partijen²⁶

Op 19 november 2014 is het Manifest verbonden partijen ondertekent in Soest, door de volgende gemeenten: Amersfoort, Baarn, Bunnik, Bunschoten, Eemnes, Leusden, Soest, Utrechtse Heuvelrug, Woudenberg, Zeist. In dit Manifest roepen de gemeenteraden van deze gemeenten op om: 1. Voldoende tijd voor de gemeenteraden voor de bespreking van financiële documenten, 2. Politiek relevante beleidsplannen in een vroeg stadium – via het college van B en W – voor te leggen aan de gemeenteraden en 3. Gegevens te verstrekken ten behoeve van de periodieke evaluatie.

9. Raadspresentatie: Samenwerking; ontwikkelingen, visie en instrumenten²⁷

Op 21 mei 2015 is tijdens een raadsbijeenkomst een presentatie gegeven over ‘Samenwerking; ontwikkelingen, visie en instrumenten’. Hierin werden – na het regiospel²⁸ – eerder besproken onderwerpen nog eens nader belicht: Soester gemeentelijke samenwerkingsverbanden, ontwikkelingen op verschillende niveaus (lokaal, regionaal, bovenregionaal), de strategische visie op samenwerking en ontwikkelingen en kaders daarbij, de bouwstenen (Toetsingskader Beleids- en Bedrijfsvoeringcriteria Soest) en de verschillende instrumenten voor de raad. In de bespreking is door de raad de behoefte kenbaar gemaakt, om regelmatig kennis te delen rondom samenwerkingsvraagstukken

²⁵ Raadspresentatie “Hoe doet de gemeente het”, 2014.

²⁶ HET MANIFEST verbonden partijen, 19 november 2014, te Soest.

²⁷ Raadspresentatie, Samenwerking; ontwikkelingen, visie en instrumenten, 21 mei 2015.

²⁸ Collegebesluit 1337828, 8 september 2015, p.2.

om de raad optimaal in staat te stellen haar rol te vervullen met betrekking tot de verbonden partijen.

10. Collegebesluit voor informatiebijeenkomsten met de raad over samenwerking, 2x / jaar²⁹

Met dit besluit, dat het college op 8 september 2015 heeft genomen, wil het college tegemoet komen aan de behoefte die in de bespreking na de laatstgenoemde raadspresentatie door de raad werd aangegeven. Het college heeft besloten dat er 2 keer per jaar een informatieve bijeenkomst voor de raadsleden wordt georganiseerd rondom het thema samenwerking (bijv. een actuele ontwikkeling bij een van de verbonden partijen). Dit besluit is in een memo aan de agendacommissie gezonden.

11. Informatiebijeenkomst verbonden partijen³⁰

Tijdens deze informatiebijeenkomst die op 21 januari 2016 op de Avond Samenleving is gehouden, is ingegaan op nieuwe ontwikkelingen bij 12 samenwerkingsverbanden: Stichting Eem-Vallei Educatief, SBG (in liquidatie), RUD, VRU, RID, Regio Amersfoort, GGD, BBS, RWA/Amfors, RMN, AVU en HvdH.

²⁹ Collegebesluit 1337828, 8 september 2015.

³⁰ Presentatie tijdens de Informatiebijeenkomst verbonden partijen, Avond Samenleving, 21 januari 2016.

Onderwerpen 1 & 2: Afwegingsproces bij samenwerkingsverbanden & Functioneren van samenwerkingsverbanden vanuit raads perspectief

Onderzoeksvraag 1

Heeft er een goed afwegingsproces plaatsgevonden voordat de gemeente in het samenwerkingsverband gestapt is?

Onderzoeksvraag 2

Hoe functioneert het samenwerkingsverband nu? Het gaat niet zozeer om het inhoudelijk functioneren van samenwerkingsverbanden, maar om vragen zoals: werken de afspraken over informatievoorziening in de praktijk, hoe wordt de raad op de hoogte gehouden, hoe kan de raad bijsturen, in hoeverre heeft de raad er invloed op?

Om inzicht te krijgen in het afwegingsproces zoals dat in de twee casussen heeft plaatsgevonden, zijn hieronder de gebeurtenissen *vanuit het perspectief van de raad* per casus in een tijdslijn gezet.

Tijdslijn casus BBS

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2010-11	Raadsverzoek	Aan de Rkc om onderzoek te doen naar Werkpunt
2011		
2011-11-04	Ter inzage	Onderzoeksopzet Rkc onderzoek naar Werkpunt/ re-integratie
2012		
2012-01-19	De Ronde	Beleidsplan Werken naar Vermogen
2012-02-13	Raadsinfo	Schriftelijke beantwoording van 2 vragen vanuit de RaadsRonde d.d. 19/1
2012-02-16	Raadsbesluit	Beleidsplan Werken naar Vermogen
2012-03-27	Collegebesluit	Bestuurlijke reactie op Rkc-rapport 'Zicht op Werk'
2012-04-10	Raadsinfo	OntwerpMeerjarenbegroting 2013-2016 Sociale Dienst BBS
2012-05-08	Collegebesluit	OntwerpMeerjarenbegroting 2013-2016 Sociale Dienst BBS 1. Kennisnemen MJB 2013-2016 2. BBS berichten overeenkomstig bijgevoegde brief
2012-05-04	Persuitedigging	College doet voorstel in kerntakendiscussie op 7-5-2012
2012-05-25	Raadsinfo	E-mail aan alle raadsleden met: <ul style="list-style-type: none"> Aankondiging ter inzage ligging van OntwerpMeerjarenbegroting 2013-2016 Sociale Dienst BBS Concept-antwoordbrief Adviesnota (college) over het onderwerp Brief van BBS d.d. 10 april (met 1 week de gelegenheid tot reactie; bij geen reactie volgt verzending)

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2012-06-01	Raadsbrief	Aan BBS: gemeenteraad stemt in met OntwerpMeerjarenbegroting 2013 Sociale Dienst BBS, met opmerking.
2012-06	Raad	Presentatie en besluitvorming m.b.t. Rkc-rapport 'Zicht op Werk'
2012-06-26	Collegebesluit	<ul style="list-style-type: none"> Huur gebouw "Werkpunt" beëindigen per 1-1-2013 Afd. Werk huisvesten in het gemeentehuis van Soest Creëren van frontoffice Sociale Zaken in gemeentehuis Soest
2012-09-14	Collegebesluit	Plan van Aanpak uitvoering aanbevelingen Rkc-rapport "Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van re-integratiebeleid van de gemeente Soest" d.d. 2 maart 2012: <ul style="list-style-type: none"> Instemmen met Plan van Aanpak Ter inzage leggen aan de raad (resultaten worden aan raad gerapporteerd)
2012-09-25	Collegebesluit	Uitwerking kerntakendiscussie: plannen van aanpak (n.a.v. raadsvergadering d.d. 19 juni 2012: raadsinstemming met 'Soest duurzaam vooruit') <ul style="list-style-type: none"> Met instemming kennis nemen van plannen van aanpak Raad verzoeken middelen beschikbaar te stellen (najaarsnota) (aangehouden tot collegevergadering d.d. 02-10-2012)
2012-09	-	Eindrapport Innovatieteam Sociale Zekerheid, n.a.v. het collegebesluit om het Werkpunt per 1-1-2013 te sluiten, met daarin de schets van de uitvoering van de volledige integratie van Werk en Inkomen in Soest, incl. doelstellingen en nieuwe structuur.
2012-10-25	Raadsinfo	Brief college over Plan van aanpak uitwerking aanbevelingen Rkc, incl. het Plan van aanpak zelf.
2012-10-29	Collegebesluit	Integratie Werk en Inkomen <ul style="list-style-type: none"> Instemmen met integreren afdeling Werk en sociale dienst BBS Toekomstschets van Innovatieteam sociale zekerheid is uitgangspunt, aangevuld en verbeterd met input uit bijdragen Werk en BBS Directie opdracht geven tot projectmatige en gefaseerde aanpak van de integratie (dit voorstel tot besluit wordt ter kennisname aan de raad voorgelegd en de raad wordt bij dit proces volledig betrokken via college) NB: de onderzoekers hebben het aan de raad voorgelegde voorstel tot besluit is niet ontvangen.
2012-11-05	Informatie aan gemeente	Notitie van Divosa: factsheet regeerakkoord Rutte-Asscher t.a.v. Werk, Inkomen, Participatie en Zorg (Divosa is de vereniging van leidinggevenden in het sociaal domein)
2012-12-10	Persbericht	Werkpunt sluit per 1-1-2013 en verhuist naar gemeentehuis
2012-12-11	Raadsinfo	Concept-mail van college over Update van de ontwikkelingen binnen Werk en Inkomen, over: <ul style="list-style-type: none"> Instroom in en uitstroom uit de bijstand Sluiting van werkpunt
2012-12-12	Collegebrief aan relaties	Sluiting Werkpunt en verhuizing naar gemeentehuis
2013		
2013-01-18		Plan van aanpak Integratie Werk en Inkomen

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2013-03-04	Collegebesluit	Kennisnemen van plan van aanpak Integratie Werk en Inkomen en bijbehorend spoorboekje
2013-03-20	Brief aan BBS	Van projectleider Integratie Werk en Inkomen Soest, over het met positief advies voorleggen van het plan van aanpak Integratie Werk en Inkomen incl. spoorboekje door de bestuursleden van BBS aan hun eigen colleges (Baarn en Bunschoten)
2013-05-14	Collegebesluit	Gezamenlijke doorontwikkeling integratie Werk en Inkomen BBS: <ul style="list-style-type: none"> • Instemmen met gezamenlijke doorontwikkeling • Instemmen met aanpak en planning zoals in Plan van aanpak en spoorboekje voorgesteld (realisatie per 1-1-2014)
2013-05-28	Collegebesluit	OntwerpMeerjarenbegroting 2014-2017 Sociale Dienst BBS: <ul style="list-style-type: none"> • Kennisnemen van MJB 2014-2017 Sociale Dienst BBS • BBS berichten overeenkomstig bijgevoegde brief gemeenteraad
2013-05-28	Collegebesluit	Vorgenomen besluit van de directie tot reorganisatie van de afdeling Werk en samen met Baarn en Bunschoten te komen tot één integrale organisatie Werk en Inkomen. Besluiten van het college: <ul style="list-style-type: none"> • Met instemming kennis te nemen van het voorgenomen besluit van de directie; • In te stemmen met het voornemen om de reorganisatie van de afdeling Werk van de gemeente Soest te betrekken bij een gezamenlijke en integrale aanpak met Baarn en Bunschoten om te komen tot één integrale organisatie Werk en Inkomen voor de gemeenten Soest, Baarn en Bunschoten; • De samenwerkingsvorm voor één integrale organisatie Werk en Inkomen voor de gemeenten Soest, Baarn en Bunschoten hierop aan te passen.
2013-06-06	Raadsinfo	E-mail van de griffie aan alle raadsleden met: <ul style="list-style-type: none"> • Aankondiging ter inzage ligging van OntwerpMeerjarenbegroting 2014-2017 Sociale Dienst BBS • Brief van BBS d.d. 11 april 2013 • Adviesnota (college) over het onderwerp • Concept-antwoordbrief (met 1 week de gelegenheid tot reactie; bij geen reactie volgt verzending)
2013-06-13	Raadsbrief	Aan BBS: met instemming met de ontwerpmeerjarenbegroting 2014 Sociale Dienst BBS. En daarbij de opmerking van waardering voor de ambitie van BBS om voor Soest binnen de rijksbudgetten te blijven, ondanks de onzekere tijden en de risico's die in de begroting worden geschetst.
2014		
2014-01-07	Collegebesluit	Uitbreiding en vernieuwing gemeenschappelijke regeling sociale dienst BBS, met collegebesluit tot: <ul style="list-style-type: none"> • Aan de gemeenteraad voorstellen om aan het college van burgemeester en wethouders toestemming te verlenen tot vernieuwing en uitbreiding van de gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Baarn, Bunschoten en Soest, overeenkomstig bijgaande "Gemeenschappelijke regeling samenwerking Werk en Inkomen Baarn, Bunschoten en Soest".

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2014-02-12	Raadsvoorstel	Om aan het college van burgemeester en wethouders toestemming te verlenen tot vernieuwing en uitbreiding van de gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Baarn, Bunschoten en Soest, overeenkomstig bijgaande “Gemeenschappelijke regeling samenwerking Werk en Inkomen Baarn, Bunschoten en Soest”. Met bijlagen: 11 2 RV 14-05 Wijziging gemeenschappelijke regeling BBS 11 2 Bijlage 1: concept tekst GR BBS 11 3 RB 14-05 Wijziging gemeenschappelijke regeling BBS 11 4 Adviesnota wijziging GR BBS 11 5 Bijlage 1 bij RV adviesnota d.d. 26 juni 2012 11 5 Bijlage 2 bij RV adviesnota 30-10-2012 11 5 Bijlage 3 bij RV adviesnota d.d. 14 mei 2013
2014-04-16	Brief van BBS	Aan college en raad: Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 Sociale Dienst BBS. Met verzoek om reactie van de raden uiterlijk 16 juni 2014.
2014-06-03	Collegebesluit	Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 Sociale Dienst BBS, met collegebesluit tot: <ul style="list-style-type: none"> • Kennisnemen van de ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 Sociale Dienst BBS; • Sociale Dienst BBS te berichten middels brief van gemeenteraad. (wordt door de griffie voorgelegd aan de raad)
2014-06-05	Raadsinfo	E-mail van de griffie aan alle raadsleden met: <ul style="list-style-type: none"> • Aankondiging ter inzage ligging van Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 Sociale Dienst BBS • Brief van BBS daarbij • Concept-antwoordbrief • Adviesnota (college) over het onderwerp (met 1 week de gelegenheid tot reactie; bij geen reactie volgt verzending)
2014-06-12	Brief van de raad	Aan BBS: met mededeling dat de raad instemt met de ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 Sociale Dienst BBS.
2015		
2015-04-07	Collegebesluit	Uitwerking Participatiewet binnen het Beleidsplan Sociaal Domein 2014-2015, met het besluit tot: <ul style="list-style-type: none"> • Instemming met uitwerking Participatiewet binnen het beleidsplan Sociaal Domein; • Kennisneming van advies Cliëntenraad Sociale Zekerheid; • Instemming met concept-reactie college aan Cliëntenraad.
2015-04-24	Brief van BBS	Aan de raad: Jaarstukken 2014 GR Werk en Inkomen Baarn Bunschoten Soest (het eerste jaarverslag van de nieuwe BBS Werk en Inkomen, die vanaf 1 juli 2014 van kracht is gegaan)
2015-04-30	Raadsbesluit	In te stemmen met de Uitwerking Participatiewet binnen het beleidsplan Sociaal Domein.
2015-05-26	Collegebesluit	Conceptbegroting 2016-2019 Werk en Inkomen Baarn, Bunschoten en Soest (BBS), met besluit: <ul style="list-style-type: none"> • In te stemmen met de conceptbegroting 2016-2019 van de uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen BBS;

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
		<ul style="list-style-type: none"> Deze aan te bieden aan de gemeenteraad met zienswijze zoals geformuleerd in bijgevoegde brief.
2015-05-13	Brief van raad	Aan BBS, met zienswijze op de conceptbegroting 2016-2019 van de uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen BBS (geen bezwaar tegen de ingediende jaarstukken)
2015-06-30	Collegebesluit	<p>Verdere samenwerking BBS gemeenten, met het besluit: De volgende onderwerpen tot samenwerkingsgebieden te benoemen: 1. Toeleiding, 2. Schuldhulpverlening, 3. Administratieve proces, 4. Monitoring/managementrapportages, 5. Kwaliteitsontwikkeling-management, 6. Inkoop voor zover het niet-bovenregionale aangelegenheden betreft.</p> <ul style="list-style-type: none"> Voor de GR Werk & Inkomen te kiezen als uitvoeringsorganisatie om deze onderwerpen onder te brengen; Opdracht te geven tot het opstellen van een stappenplan, incl. business case, voor het op korte termijn onderbrengen van de genoemde onderwerpen bij BBS; De komende periode te werken aan het opstellen van een gezamenlijk toekomstperspectief ambtelijke samenwerking binnen het sociale domein. <p>(bijlage: notitie verkenning samenwerkingsmogelijkheden SD)</p>

Tijdslijn casus RID

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2011-02-22	Collegebesluit	Voornemen oprichting Regionale ICT Dienst (RID) Oost Utrecht, met het besluit tot: <ul style="list-style-type: none"> De gemeenteraad voor te stellen in te stemmen met het starten van de voorbereidingen en daarvoor een krediet van € 50.551 beschikbaar te stellen uit de algemene middelen. Als startdatum voor de gemeenschappelijke regeling uit te gaan van 1 januari 2012. De gemeentesecretarissen / directeuren bedrijfsvoering als stuurgroep in om het proces van oprichting aan te sturen.
2011-04-14	Raadsvoorstel	Voornemen oprichting Regionale ICT Dienst (RID) Oost Utrecht, met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> In te stemmen met het treffen van voorbereidingen door het college voor het oprichten van een openbaar lichaam t.b.v. ICT samenwerking tussen de gemeenten Baarn, De Bilt, Bunnik, Soest, Utrechtse Heuvelrug en Wijk bij Duurstede en de Regionale Sociale Dienst Kromme Rijn Heuvelrug; Voor de dekking van incidentele kosten een krediet beschikbaar te stellen van € 50.551 vanuit de algemene middelen.
2011-12-20	Collegebesluit	Oprichten Regionale ICT Dienst (RID) Utrecht, met de besluiten tot: <ul style="list-style-type: none"> Instemmen met de oprichting van de RID; Aan de gemeenteraad voor te stellen in te stemmen met de oprichting van de RID door de colleges; Aan de gemeenteraad voor te stellen in te stemmen met het beschikbaar stellen van een krediet van € 219.788 ter dekking (uit de algemene middelen) van de incidentele kosten voor de oprichting van de RID, met terugverdientijd van 2,6 jaar na realisatie van gestandaardiseerde ICT infrastructuur (2015) en opname van een gelijke taakstelling in de begroting. (bijlage: Notitie Regionale ICT Dienst (RID) Utrecht)
2012		
2012-01-19	De Ronde	Verslag van De Ronde, waarin diverse zaken m.b.t. de RID zijn besproken, waaronder "In ieder geval zal er voor de start van de RID een 0-meting plaatsvinden. Kort nadat er van start gegaan is, zal er weer een meting verricht worden om de vinger aan de pols te houden". Het is niet duidelijk wat de wethouder heeft bedoeld met 0-meting. De RID zelf heeft wel een onderzoek gedaan naar de klanttevredenheid in 2012 en 2013, maar deze stukken zijn voor intern gebruik van de RID geweest en niet gedeeld met de colleges van B&W en de gemeenteraad.
2012-02-16	Raadsvoorstel	Oprichten Regionale ICT Dienst (RID) Utrecht, met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> In te stemmen met het door de colleges oprichten van de RID, t.b.v. ... (zie collegebesluit d.d. 20-12-2011); Voor de dekking van de incidentele kosten van de oprichting van de RID... (zie collegebesluit d.d. 20-12-2011) (NB: de Notitie Regionale ICT Dienst Utrecht – bijlage bij collegevoorstel – is niet meegezonden aan de raad)

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
2012-05-15	Collegebesluit	Gemeenschappelijke regeling Regionale ICT Dienst Utrecht, met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> In te stemmen met definitieve deelname aan de GR RID en de gemeenschappelijke regeling definitief vast te stellen; Aanwijzen van het lid van het algemeen bestuur en diens plaatsvervanger.
2013		
-	-	-
2014		
2014-09-05	Raadsinfo	Begroting 2015 en jaarrekening 2013, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de RID Utrecht op 4 juli 2014
2014-10-27	Collegebesluit	Begroting 2015 en jaarrekening 2013 RID Utrecht, met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> Hiervan kennis te nemen.
2015		
2015-04-02	Raadsinfo	Kadernota RID 2016, begroting 2016 en jaarrekening 2014, met toelichting op de beleidsmatige en financiële kaders voor 2016 en de vraag om binnen 8 weken de zienswijze schriftelijk kenbaar te maken.
2015-04-21	Collegebesluit	Kadernota, jaarrekening 2014 en begroting 2016 Regionale ICT dienst (RID) Utrecht, met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> In te stemmen met de genoemde stukken met twee kanttekeningen: <ul style="list-style-type: none"> Komend jaar een uitgebreidere invulling te geven aan de Kadernota; Verder ontwikkelen van de paragraaf weerstandsvermogen. De genoemde stukken ter inzage voor te leggen aan de raad; Na de inzagetermijn, aan het bestuur van de RID de brief te doen toekomen, waarin de raad aangeeft geen bezwaren te hebben bij genoemde stukken, onder vermelding van de genoemde twee kanttekeningen.
2015-09-29	Collegebesluit	Wijziging gemeenschappelijke regeling Regionale ICT Dienst Utrecht (RID), met voorstel tot besluit: <ul style="list-style-type: none"> In te stemmen met het voorstel tot wijziging van de GR; De raad toestemming te vragen voor de voorgestelde wijzigingen.
2015-10-29	Raadsbesluit	Toestemming te verlenen aan het college om in te stemmen met het voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling van de RID. (aanleiding voor de wijziging is de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen per 9 juli 2014)
2015-11-03	Brief van college	Aan RID: met het bericht dat het college – na toestemming van de raad – instemt met het voorstel tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling.
2016		
2016-02-09	Mail aan raad	Van voorzitter van de raad, inzake: gestelde vragen van de fractie van GGS over de RID
2016-04-04	Raadsinfo	Beantwoording van de raadsvragen van de fractie van GGS d.d. 9-2-

Datum	Gebeurtenis	Toelichting
		2016
2016-04-04	Raadsuitnodiging	Voor de raadsledenbijeenkomst over de RID bij de RID op 13-04-2016
2016-04-06	Raadsinfo	Van portefeuillehouder RID, met aanbeveling om naar de – voor alle raden gemeenschappelijke – raadsledenbijeenkomst over de RID op 13-04-2016 te komen en een toelichting daarop.
2016-04-13	Raadsbijeenkomst	Voor de gemeenschappelijke raden over de stand van zaken bij de RID, de verwachtingen en veranderingen en de financiële impact.
2016-04-29	Raadsinfo	Toezending van de notitie ‘Stand van zaken RID Utrecht’ en een memo met nadere toelichting en onderbouwing.
2016-05-24	Collegebesluit	Kadernota, ontwerpbegroting 2017 en de gecontroleerde jaarrekening 2015 van de RID, met besluit tot: <ul style="list-style-type: none"> • Instemming met de Kadernota, Jaarrekening 2015 en de Ontwerp begroting 2017 van de RID Utrecht; • Deze ter inzage voor te leggen aan de raad; • Na inzagetermijn aan het bestuur van de RID de brief te zenden waarin de raad aangeeft geen bezwaren te hebben bij de Kadernota, de Jaarrekening en de Ontwerp begroting.
2016-05-31	Mail aan raad	Met de vraag om de gevoelens te doen blijken over de Kadernota 2017, de Ontwerpbegroting 2017 en de Jaarrekening 2015 van de RID, met als bijlagen: <ul style="list-style-type: none"> • De concept-zienswijze; • De adviesnota over het onderwerp; • De aanbiedingsbrief van de RID, met de genoemde stukken; • Het memo met de Stand van Zaken over de RID (1 week gelegenheid tot reactie)
2016-06-09	Brief van raad	Aan RID: met instemming met de Kadernota 2017, de Jaarrekening 2015 en de Begroting 2017 van de RID Utrecht en de kanttekening dat in de toekomst meer nadruk wordt gelegd op de kwetsbaarheid en kwaliteit (in plaats van de kosten).

Onderwerp 3: Onderzoeksmogelijkheden van de Rkc naar samenwerkingsverbanden

Onderzoeksvraag 3:

In hoeverre heeft de Rkc de mogelijkheid om onderzoek te doen naar een samenwerkingsverband? Het hebben van deze mogelijkheid vergroot de mogelijkheid van de raad om een samenwerkingsverband bij te sturen dan wel te controleren.

De rekenkamer en rekenkamerfunctie(/-commissie) is in de Gemeentewet vastgelegd. Voor de mogelijkheden die een rekenkamer(commissie) heeft om onderzoek te doen naar een samenwerkingsverband zijn de volgende hoofdstukken en artikelen uit de Gemeentewet relevant.

Hoofdstuk IVa. De rekenkamer

Paragraaf 1. De gemeentelijke rekenkamer

Artikel 81a

- 1. De raad kan een rekenkamer instellen.*
- 2. Indien de raad een rekenkamer instelt, zijn de navolgende artikelen van dit hoofdstuk alsmede hoofdstuk XIa van toepassing.*
- 3. Indien de raad geen rekenkamer instelt, is hoofdstuk IVb van toepassing.*

De gemeenteraad van Soest heeft de aangepaste verordening op de rekenkamercommissie vastgesteld, die per 14-12-2007 is ingegaan (kenmerk voorstel: RV 07-49), waardoor hoofdstuk IVb. uit de Gemeentewet van toepassing is.

Hoofdstuk IVb. De rekenkamerfunctie

Artikel 81oa

- 1. Als geen rekenkamer is ingesteld als bedoeld in hoofdstuk IVa, stelt de raad bij verordening regels vast voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie.*
- 2. De artikelen 182, 184, 184a en 185 zijn voor de uitoefening van de rekenkamerfunctie van overeenkomstige toepassing.*
- 3. Op personen die de rekenkamerfunctie uitoefenen, is artikel 81f, behoudens het eerste lid, onder k en o, van overeenkomstige toepassing.*

Het artikel uit de Verordening op de rekenkamercommissie die is vastgesteld door de raad van de gemeente Soest, betrekking hebbend op de bevoegdheid van de rekenkamer(commissie) luidt als volgt:

Paragraaf 3 DE WERKWIJZE VAN DE REKENKAMERCOMMISSIE

Artikel 3.4 Uitvoering van het onderzoek en rapportage

Lid 3.

De rekenkamercommissie is bevoegd van alle leden van het gemeentebestuur en van alle ambtenaren de mondelinge en schriftelijke inlichtingen in te winnen die zij nodig heeft voor de uitvoering van het onderzoek. De rekenkamercommissie kan de bevoegdheid tot het inwinnen van inlichtingen mandateren aan de secretaris en de overige medewerkers die haar bij de uitvoering van haar taak terzijde staan. De leden van het gemeentebestuur en de ambtenaren van de gemeente zijn verplicht de gevraagde inlichtingen binnen de door de rekenkamercommissie gestelde termijn te verstrekken.

Daarnaast zijn volgens de Gemeentewet de volgende artikelen uit de Gemeentewet voor de uitvoering van de rekenkamerfunctie, overeenkomstig van toepassing, **m.u.v. artikel 183**:

Hoofdstuk XIa. De bevoegdheid van de rekenkamer

Artikel 182

- 1. De rekenkamer onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur. Een door de rekenkamer ingesteld onderzoek naar de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur bevat geen controle van de jaarrekening als bedoeld in artikel 213, tweede lid.*
- 2. Op verzoek van de raad kan de rekenkamer een onderzoek instellen.*

Artikel 183

- 1. De rekenkamer is bevoegd alle documenten die berusten bij het gemeentebestuur te onderzoeken voor zover zij dat ter vervulling van haar taak nodig acht.*
- 2. Het gemeentebestuur verstrekt desgevraagd alle inlichtingen die de rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht.*
- 3. Indien de zorg voor een administratie aan een derde is uitbesteed, is het eerste lid van overeenkomstige toepassing op de administratie van de betrokken derde dan wel van degene die de administratie in opdracht van die derde voert.*

Artikel 184

- 1. De rekenkamer heeft de in de volgende leden vermelde bevoegdheden ten aanzien van de volgende instellingen en over de volgende periode:*
 - a. openbare lichamen, bedrijfsvoeringsorganisaties en gemeenschappelijke organen ingesteld krachtens de Wet gemeenschappelijke regelingen, waaraan de gemeente deelneemt, over de jaren dat de gemeente deelneemt in de regeling;*
 - b. naamloze vennootschappen en besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid waarvan de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, meer dan vijftig procent van het geplaatste aandelenkapitaal houdt, over de jaren dat de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, meer dan vijftig procent van het geplaatste aandelenkapitaal houdt;*

- c. andere privaatrechtelijke rechtspersonen waaraan de gemeente, alleen of samen met andere gemeenten, of een of meer derden voor rekening en risico van de gemeente of gemeenten rechtstreeks of middellijk een subsidie, lening of garantie heeft verstrekt ten bedrage van ten minste vijftig procent van de baten van deze instelling, over de jaren waarop deze subsidie, lening of garantie betrekking heeft.*
- 2. De rekenkamer is bevoegd bij de betrokken instelling nadere inlichtingen in te winnen over de jaarrekeningen, daarop betrekking hebbende rapporten van hen die deze jaarrekeningen hebben gecontroleerd en overige documenten met betrekking tot die instelling die bij het gemeentebestuur berusten. Indien een of meer documenten ontbreken, kan de rekenkamer van de betrokken instelling de overlegging daarvan vorderen.*
- 3. De rekenkamer kan, indien de documenten, bedoeld in het tweede lid, daartoe aanleiding geven, bij de betrokken instelling dan wel bij de derde die de administratie in opdracht van de instelling voert, een onderzoek instellen. De rekenkamer stelt de raad en het college van haar voornemen een dergelijk onderzoek in te stellen in kennis.*

Artikel 184a

De rekenkamer is belast met het toezicht op de naleving van artikel 213, achtste lid.

Artikel 185

- 1. De rekenkamer legt haar bevindingen en haar oordeel vast in rapporten, met dien verstande dat hierin niet worden opgenomen gegevens en bevindingen die naar hun aard vertrouwelijk zijn.*
- 2. De rekenkamer deelt aan de raad, het college en, indien van toepassing, aan de betrokken instelling, de opmerkingen en bedenkingen mee die zij naar aanleiding van haar bevindingen van belang acht. Aan de raad of het college kan zij ter zake voorstellen doen.*
- 3. De rekenkamer stelt elk jaar voor 1 april een verslag op van haar werkzaamheden over het voorgaande jaar.*
- 4. De rekenkamer zendt een afschrift van haar rapporten en haar verslag aan de raad en het college. Indien zij met toepassing van artikel 184 een onderzoek heeft ingesteld, zendt de rekenkamer tevens een afschrift van het rapport aan de betrokken instelling.*
- 5. De rapporten en de verslagen van de rekenkamer zijn openbaar.*

Onderwerp 4: Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria

Onderzoeksvraag 4:

In hoeverre voldoet, op basis van de onderzoeksresultaten, het Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria ten aanzien van de rol van de raad? Zijn aanpassingen van het kader gewenst?

Op 25 april 2013 heeft de raad de Strategische Visie op Samenwerking vastgesteld en besloten om deze in werking te laten treden.³¹ Naast diverse andere onderwerpen is ook het Soester Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria (TBBC) hier onderdeel van en opgenomen in de bijlage bij de Strategische Visie op Samenwerking. Het schematische TBBC is opgenomen in Bijlage D: Schematische weergave van de TBBC bij dit rapport. Het TBBC bestaat uit beleids- en bedrijfsvoeringscriteria op basis waarvan toekomstige samenwerkingsverbanden worden getoetst. Hieronder gaan we nader in op een toelichting op deze criteria.

Beleidscriteria

Op elk van de beleidscriteria zijn in de Strategische Visie op Samenwerking de volgende conclusies getrokken:

- *Autonomie*
Samenwerking vindt voor ons dan ook plaats vanuit een eigen bestuurlijke autonomie.
- *Regio*
De gemeente Soest kiest er in eerste instantie voor zich te richten op de gemeente Amersfoort en de gemeenten die zich in de directe omgeving van Soest en Amersfoort bevinden, waarbij gedeelde belangen, vertrouwen en gelijkwaardig partnerschap centraal staan en een voorwaarde zijn om tot verdergaande samenwerkingsverbanden te kunnen komen.
- *Partnerschap*
Dit houdt voor ons onder andere in dat wij bij het aangaan van een samenwerkingsverband kiezen voor een lange termijn samenwerking. Wij vinden het belangrijk om stabiele samenwerkingsrelaties te ontwikkelen, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid. Maar ook waar het gaat om kortere samenwerkingsvormen, bijvoorbeeld bij opdrachtgever en opdrachtgeverschap wordt waarde gehecht aan betrouwbaar partnerschap. Rekening houdend met de context en de aard van de samenwerking.

³¹ Raadsbesluit BV/1013922, RB nr. 13-11, 25 april 2013.

- *Doelstelling*
In zijn algemeenheid is een belangrijk doel voor Soest het verbeteren van de bestuurskracht door samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere gemeenten en partners.
- *Vorm*
Het is voor ons van belang dat de vorm volgend en ondersteunend is aan het te bereiken doel. Het doel staat dus centraal en de vorm is hiervan een logisch gevolg.
- *Positie van de klant/ burger*
Het te bereiken resultaat van de samenwerking moet bijdragen aan de positie van de klant of burger. Door dit in het proces voorafgaand bij het aangaan van een samenwerkingsverband te toetsen en uit te werken, door middel van de eerder genoemde criteria, wordt hier niet aan voorbij gegaan.
- *Democratisch proces*
 1. Adequate informatievoorziening aan de raad gericht op raadsbesluitvorming over wijzigingen in de samenwerkingsstructuur (zoals aangaan nieuw samenwerkingsverband, uittreden uit samenwerkingsverband, wijziging statuten of contractbepalingen) en toetreding nieuwe gemeenten/partners. Dit gebeurt via het gebruikelijke raadsproces in De Ronde en De Raad.
 2. Proactieve informatievoorziening aan de raad door portefeuillehouders over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van de digitale nieuwsbrieven van de portefeuillehouders aan de raad. In het verlengde hiervan, ondersteunen wij rechtstreekse informatievoorziening door cq. namens het algemeen bestuur van samenwerkingsverbanden aan de raad.
- *P&C cyclus*
 - P&C-cyclus van de samenwerkingsverbanden.
Wij geven raadsleden tijdig de gelegenheid om te reageren op de P&C-documenten van samenwerkingsverbanden. Dit faciliteren wij door in de bestuurlijke advisering in te gaan op de onderdelen financiën, resultaten, risico's en algemene bestuurlijk relevante ontwikkelingen.
Met betrekking tot de begrotingen willen wij borgen dat tijdig voor de gemeentelijke kaderstelling voor de gemeentelijke begroting inzicht in de financiële meerjarige ontwikkeling van de samenwerkingsverbanden voorhanden is.
 - Onze eigen gemeentelijke P&C-cyclus
De opzet van de Paragraaf Verbonden Partijen van onze P&C-cyclus willen wij verder optimaliseren, zodat deze m.b.t. de meest bestuurlijk relevante samenwerkingsverbanden adequaat inzicht geeft in de onderdelen doel, deelnemende gemeenten, beoogde (jaar)resultaten, risico's, financiën en bestuurlijk relevante ontwikkelingen. De nieuwe opzet van de Paragraaf Verbonden Partijen willen wij invoeren bij de begroting 2014.

- **Periodieke evaluatie**
Vanuit de **eigenaarsrol** zullen wij ons binnen de samenwerkingsverbanden hard maken voor **vierjaarlijkse evaluatie** van het samenwerkingsverband met het doel om gezamenlijk verder te komen.
Tevens zullen wij, vanuit de **individuele afnemersrelatie**, vierjaarlijks de samenwerkingsverbanden evalueren met het doel om de samenwerking te heroverwegen en eventueel bij te stellen. Bepalend hierbij is de mate van invloed die op het samenwerkingsverband kan worden uitgeoefend en het belang van het samenwerkingsverband. **Periodiek** wordt een **evaluatieprogramma** aan de raad voorgelegd om een keuze te kunnen maken welke verbonden partijen worden geëvalueerd. Rekening houdend met de capaciteit van de ambtelijke organisatie en de mate van invloed die op de verbonden partij uitgeoefend kan worden.

De bedrijfsvoeringcriteria worden in de Strategische Visie op Samenwerking als volgt toegelicht³²:

1. *Kwaliteit*
de mate waarin kwaliteitsverbetering en/ of optimaliseren van de dienstverlening en/of (beleid) producten bereikt kan worden;
2. *Effectiviteit*
de mate waarin producten en/of diensten effectiever uitgevoerd of geleverd kunnen worden (prestatieafweging);
3. *Efficiency*
de mate waarin efficiency in processen en/ of dienstverlening bereikt kan worden;
4. *Continuïteit*
de mate waarin kwetsbaarheid verminderd en continuïteit gewaarborgd kan worden;
5. *Betrouwbare partner*
bij het aangaan van een samenwerkingsverband wordt gekozen voor een langere termijn samenwerking. Ontwikkelen van een stabiele samenwerkingsrelatie, waarbij sprake is van een gedeeld belang en gedeelde verantwoordelijkheid;
6. *Democratische controle*
richt zich in ieder geval op A. Informatievoorziening gericht op besluitvorming over de samenwerkingsstructuur. B. Proactieve informatievoorziening aan de raad over politiek/bestuurlijk relevante ontwikkelingen binnen samenwerkingsverbanden en C. rechtstreekse informatievoorziening door/namens Algemeen Bestuur samenwerkingsverbanden (aanstuurbaarheid);
7. *Kosten*
de mate waarin door middel van samenwerking een financieel voordeel kan worden behaald. (kostenverlaging);

³² Strategische Visie op Samenwerking, februari 2013, p.19.

8. *Resultaat voor de inwoners*
de mate waarin het samenwerkingsverband bijdraagt aan de dienstverlening naar de inwoners toe;
9. *Lange termijn oriëntatie*
de mate waarin sprake is van samenwerking op de langere termijn;
10. *Impact op de ambtelijke organisatie*
het effect van het samenwerkingsverband op de achterblijvende (rest van de) organisatie.

Bijlage B: Geraadpleegde bronnen

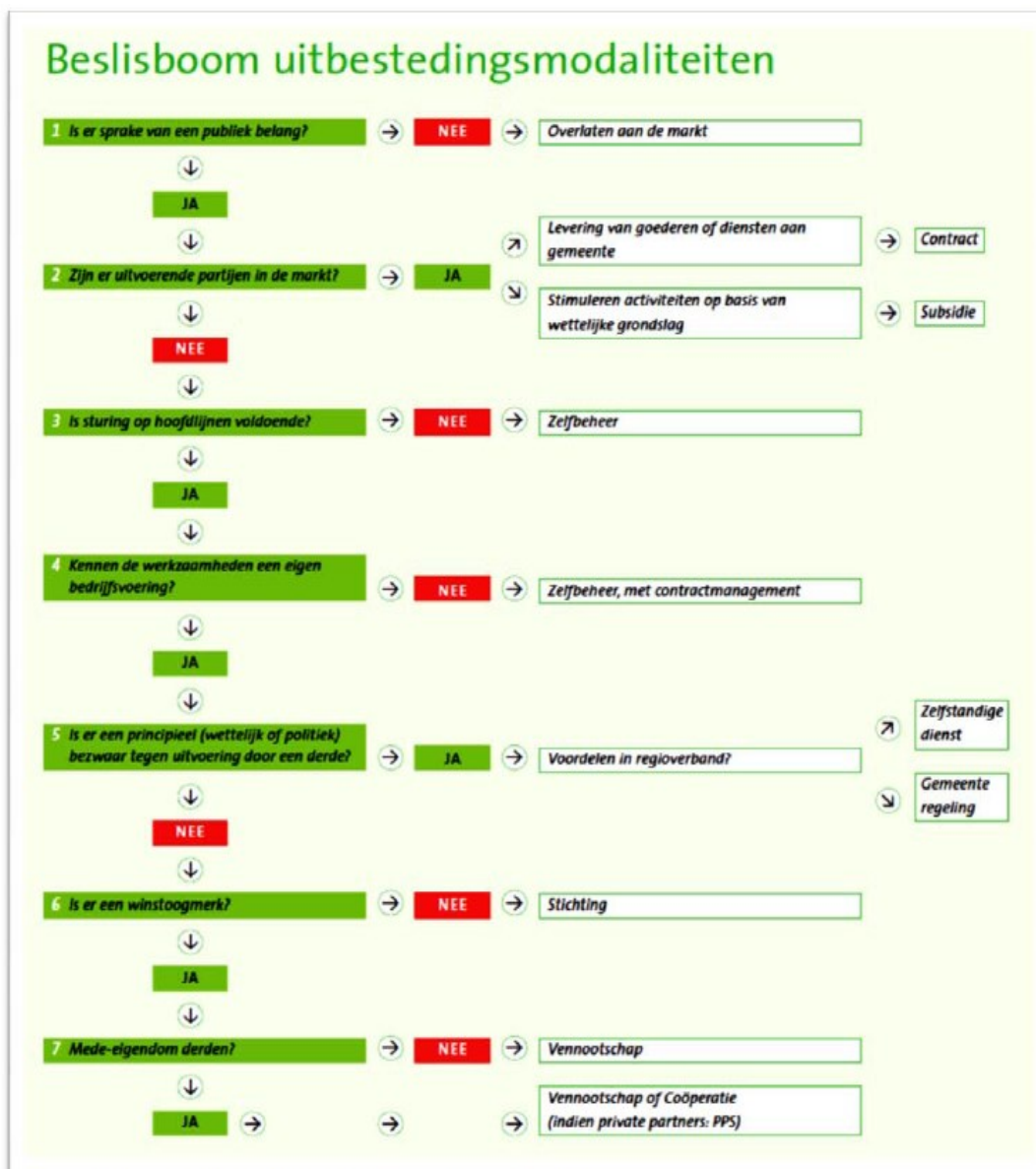
1. 1012-10-29 Adviesnota; integratie Werk en Inkomen - B&W Nota - 975725 Vrije tekst
2. 1289061 Antwoordbrief aan RID inzake Jaarrekening 2014, kadernota 2016 en begroting 2016
3. 1298133 Reactiebrief inzake begroting 2016 BBS
4. 2011-11-04 Onderzoeksopzet ti; Werkpunt-reïntegr-880569
5. 2012-01-19 RaadsRonde; Beleidspl Werken nr Verm - 882474
6. 20120119 Verslag Ronde over toezeggingen Werken naar vermogen
7. 2012-02-16 Raadsbesluit; Beleidspl Werken nr Verm - 870108
8. 2012-02-16 Raadsvoorstel; Beleidspl Werken nr Verm - 870040
9. 2012-03-02 PvA uitvoer aanbev rkc rapport re-integratiebeleid - 954763
10. 2012-03-20 Adviesnota; best reactie op rkc - 893301
11. 2012-04-03 Ontwerpbegroting 2013 - 903982
12. 2012-04-19 Adviesnota; OntwerpMJB'13-'16 - 908990
13. 2012-05-04 Persuitednodiging; collegevoorstel kerntakendiscussie - 978601
14. 20120510 Presentatie re-integratie-onderzoek De ronde 10 mei 2012
15. 2012-05-31 Handboek Verbonden Partijen DEF
16. 2012-06-01 Reactie op Ontwerp-MJB'13-'16 - 909056
17. 2012-06-19 Adviesnota; huurbeëindig Werkpuntgebouw - 929426
18. 20120621 DMS54A02A7F raadsvoorstel
19. 2012-09 Rapport Innovatieteam Sociale Zekerheid - 977185
20. 2012-09-14 Adviesnota; PvA uitvoer aanbev rkc rapport re-integratiebel - 960767
21. 2012-09-20 Adviesnota; uitwerking kerntakendiscussie PvA - 963514
22. 2012-10-25 Raadsinfo; PvA uitwerking rkc aanbevelingen Werkpunt - 974775
23. 2012-10-29 Adviesnota; integratie afd Werk & Sociale dienst BBS - 975725
24. 2012-11-05 Factsheet Regeerakkoord Divosa
25. 2012-12-10 Persbericht; sluiting Werkpunt per 1-1-13 - 991086
26. 2012-12-11 Raadsinformatie; update W&I (e-mail) - 996776
27. 2012-12-12 Alg Communiqué sluiting Werkpunt - 991074
28. 2012-12-12 Workshop Samenwerking Gemeente Soest Marly Kiewik versie 12 december 2012
29. 2012-12-12 Workshop verbonden partijen; verslag
30. 2013-01-18 PvA Integratie Werk en Inkomen - 977672
31. 2013-02-11 Strategische visie op samenwerking aangepast
32. 2013-02-12 Adviesnota; PvA W&I - 1010905
33. 2013-02-28 Werkwijze gemeenschappelijke regelingen LEUSDEN
34. 2013-04-10 Adviesnota; doorontw W&I - 1032141

35. 2013-04-11 Ontwerpbegroting 2014 BBS
36. 2013-04-25 Raadsbesluit; 13-11 Strategische visie op samenwerking
37. 2013-04-25 Raadsvoorstel; 13-11 Strategische visie op samenwerking
38. 2013-05-07 Adviesnota; Ontwerpbegroting 2014 BBS (MJB'14-'17)
39. 2013-05-12 Adviesnota; reo afd Werk - 1037440
40. 2013-05-30 Raadsvoorstel en -besluit; verbonden partijen LEUSDEN
41. 2013-06-13 Ontwerpbegroting '14-'17; instem raad - 1044800
42. 2013-07-12 PvA integratie werk en inkomen BBS - 040713 DEF
43. 2013-07-12 spoorboekje integratie Werk en Inkomen Baarn Bunschoten Soest
44. 2013-07-15 RaadsUitnodiging bijeenkomst werkwijze verbonden partijen 5 september 2013
45. 2013-09-05 Verslag Regiobijeenkomst Verbonden partijen Leusden 5 september 2013
46. 2013-11-08 Brief NVRP aan raden en colleges
47. 2013-11-26 Collegereactie op voorstel raad verbondenpartijen voortk uit 2013-09-05
48. 2013-12-19 Raadsvoorstel; versterking positie mbt Verbonden partijen
49. 2014 Adviesnota Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenbegroting 2016-2018 BBS
50. 2014 Antwoordbrief Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenbegroting 2016-2018 BBS
51. 2014 Ontwerpbegroting 2015 en meerjarenraming 2016-2018 BBS
52. 2014 Presentatie nieuwe raadsleden; Samenwerking - Hoe doet de gemeente het
53. 2014-01-07 Adviesnota; uitbreiding en vernieuwing BBS - 1114964
54. 20140107 Tekst Gemeensch reg BBS
55. 2014-02-07 Matrix analyse inz aanpassing GR BBS
56. 2014-04-16 Ontwerpbegroting 2015 en MJB'16-'18 BBS
57. 2014-05-26 Adviesnota; Ontwerpbegroting 2015 en MJB'16-'18 BBS
58. 20140612 Brief raad aan BBS over ontwerpbegroting
59. 2014-07-01 Bekendmaking College opr BBS
60. 2014-11-19 Manifest ondertekening foto - IMG 4569
61. 2014-11-19 Manifest ondertekening foto - IMG 4569
62. 2014-11-19 Manifest verbonden partijen
63. 2015 Conceptbegroting 2016 Werk en Inkomen BBS en MJB16-19
64. 2015-03-25 Adviesnota; uitwerking Partwet - 1279102
65. 2015-03-26 Jaarrekening BBS 2014
66. 2015-04-23 Adviesnota; onderz samw mog BBS
67. 2015-04-24 Raadsinfo; aanbiedingsbrief jaarrekening 2014
68. 2015-04-30 Raadsbesluit; uitwerking Partwet - 1280810
69. 2015-04-30 Raadsvoorstel; uitwerking Partwet - 1280793

70. 2015-05-13 Adviesnota; Concept begroting 2016-2019
71. 2015-05-13 Concept zienswijze begroting BBS
72. 2015-05-21 Raadsbijeenkomst; Samenwerking - ontwikkelingen-visie-instrumenten
73. 2015-06-30 Adviesnota; verdere samw BBSgem
74. 2015-09-02 Adviesnota; 2-jaarlijkse bijeenkomst met raad inz samenwerking
75. 2015-09-02 Memo aan agendacie; voorstel 2-jaarlijkse infobijeenkomsten
samenwerking
76. 20151029 RV Wijziging gemeenschappelijke regeling RID 15-49
77. 2016 Raadsinfo; toelichting op ontwikkelingen rond verdere samenwerking BBS
78. 2016-01-21 Raadsinfobijeenkomst verbonden partijen
79. 2016-02-15 Adviesnota; vervolg uitkomst businesscase BBS
80. 2016-03-30 Raadsbrief; beantwoording vragen agendacie tbv bijeenkomst inz BBS
op 7 april
81. Aanbiedingsbrief RID begroting 2016 en jaarrekening 2014
82. Antwoordbrief art 46 vragen GGS febr 2016
83. Art 46 vragen GGS febr 2016
84. Begroting 2013 Gemeente Soest
85. Begroting 2014 Gemeente Soest
86. Begroting 2015 Gemeente Soest
87. Begroting 2016 Gemeente Soest
88. Begroting 2017 v02
89. Brief instemmen wijziging GR RID aug 2015
90. Brief NVRR 8 november 2013
91. BW nota definitieve deelname GR RID mei 2012
92. BW nota Jaarrekening 2013 en MJB 2015
93. BW nota jaarrekening 2014 en MJB 2016
94. BW nota MJB 2017 en jaarrekening 2015
95. BW nota oprichting RID dec 2011
96. BW nota voornemen oprichting RID febr 2011
97. BW nota wijziging GR RID aug 2015
98. DVO RID v30 - vastgesteld in OGO van 20140919
99. Jaarrekening 2014
100. Jaarrekening 2015 def met controleverklaring
101. Mail burgemeester raadsbijeenkomst apr 2016
102. Mail griffier uitnodiging raadsbijeenkomst apr 2016
103. Memo RID Raad
104. Memo RID Raad
105. Notitie oprichting RID dec 2011
106. Notitie raad stand van zaken RID april 2016

107. Onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid 2017
108. Programmabegroting RID 2015
109. Programmabegroting RID 2016
110. Raadsbrief 11 april 2013 instemmen met ontwerpmeerjarenbegroting 2014 BBS
111. Raadsvoorstel en -besluit Leusden verbonden partijen
112. Raadsvoorstel oprichting RID febr 2012
113. Raadsvoorstel voornemen oprichting RID febr 2011
114. RB wijziging GR RID aug 2015
115. RV 13-60 Verbonden partijen
116. RV wijziging GR RID aug 2015
117. Uitnodiging Raadsbijeenkomst RID Utrecht, 20160413
118. Uitnodiging verbonden partijen 5 september 2013
119. Verslag Regiobijeenkomst Verbonden partijen Leusden 5 september 2013
120. Verslag Regionale ICT-dienst 2012-01-19 (2)
121. Werkwijze Leusden gemeenschappelijke regelingen
122. Wijziging GR RID aug 2015
123. Zienswijze MJB 2016 en jaarrekening 2014

Bijlage C: De beslisboom

⁵Bron: Gemeente Amersfoort: 'Zo werkt Amersfoort, Deelnemingen, Op afstand verbonden'.

Welke gemeentelijke taken zich lenen voor verzelfstandiging en op welke manier dat het beste kan gebeuren, hangt af de aard van de taken, de aanwezigheid van een markt, het politieke klimaat en de besturingsfilosofie van de gemeente. De beslisboom telt de volgende zeven basisvragen:

1. Is er sprake van een publiek belang?

Indien de taak en de uitvoering ervan namelijk geen publiek belang dienen, is het wenselijk om dit aan de markt over te laten. Of een taak een publiek belang dient, is ook een politiek oordeel. In zijn algemeenheid is sprake van een publiek belang als een taak gunstig is voor het welzijn van een groep inwoners, maar deze groep niet in staat is de taak zelf uit te (laten) voeren. Zonder overheidsingrijpen zou het belang dus niet goed tot zijn recht komen. Indien geen sprake is van een publiek belang, is er ook geen noodzaak tot ingrijpen van overheidswege.

2. Zijn er uitvoerende partijen in de markt?

Zolang er een partij is die de beoogde activiteit voor de doelgroep kan en wil leveren, zodat het publiek belang is geborgd, is er geen reden om de activiteit zelf te gaan uitvoeren. Wel kan de gemeente beslissen dat het wenselijk is om de activiteit van de desbetreffende marktpartij te stimuleren. De eenvoudigste manier is een contract met de marktpartij voor het leveren van diensten of producten aan de gemeente. Hierbij is wel van belang dat er voldoende marktpartijen aanwezig zijn om de taak uit te besteden. De gemeente moet voorkomen dat ze overgeleverd raakt aan een monopolist. Een andere mogelijkheid is het verlenen van een subsidie aan de marktpartij. Dit is aan publiekrechtelijke regelgeving gebonden. Bij subsidieverlening worden er geen prestaties aan de gemeente geleverd, maar voert de ontvanger activiteiten uit ten behoeve van het gesubsidieerde belang. Het initiatief voor de activiteiten ligt bij de aanvrager.

3. Is sturing op hoofdlijnen voldoende?

Als er geen uitvoerende partijen in de markt zijn om het publieke belang uit te oefenen, moet de overheid deze zelf oppakken. Daarbij maakt de gemeente de keuze tussen zelf doen of laten uitvoeren door een orgaan dat op een of andere wijze op afstand van de gemeente wordt geplaatst. De eerste vraag bij de keuze tussen zelf doen of uitbesteden, is of sturing op hoofdlijnen voldoende is. Zo nee, dan leent de activiteit zich niet voor verzelfstandiging.

4. Kennen de werkzaamheden een eigen bedrijfsvoering?

Als er geen principiële bezwaren bestaan tegen sturing op hoofdlijnen, is de vraag relevant of de activiteiten gemakkelijk kunnen worden afgescheiden van de rest van de gemeente. Is dit niet het geval, dan rest alleen de mogelijkheid van zelf (blijven) doen.

5. Is er een principieel (wettelijk of politiek) bezwaar tegen uitvoering door een derde?

Soms kan een belang wettelijk alleen door een overheid worden uitgevoerd. Dit geldt bijvoorbeeld voor het uitgeven van paspoorten. Ook kan het voorkomen dat het beleid regelmatig moet worden bijgesteld of nog in ontwikkeling is, wat betekent dat de gemeente continue bemoeienis heeft met de uitvoering.

Vervelfstandiging is dan nog niet aan de orde. Er is nog wel de mogelijkheid om het publieke belang te waarborgen in samenwerking met andere overheden in een gemeenschappelijke regeling.

Belangrijkste succesfactoren voor zo'n samenwerkingsverband zijn een gemeenschappelijk belang en een gemeenschappelijke visie van de deelnemende gemeenten. Lukt dit niet, dan blijft de activiteit bij de gemeente.

6. Is er een winstoogmerk?

Bij uitbesteden aan een nieuw op te richten orgaan, moet de vraag worden gesteld of de activiteiten op winst zijn gericht. Zo ja, dan is oprichting van een vennootschap de uitkomst van de beslisboom; zo niet, dan is een stichting de aangewezen rechtsvorm.

7. Mede-eigendom derden?

Indien de overheidstaak wordt uitgevoerd in samenwerking met anderen, kan een coöperatie een alternatief zijn voor een vennootschap. Juridisch-technisch biedt een coöperatie vergelijkbare mogelijkheden voor uitvoering op afstand, maar ligt er meer nadruk op het gemeenschappelijk belang van de betrokkenen en de samenhang tussen het belang van de gemeente als eigenaar en als opdrachtgever. Samenwerkingsvormen bestaan zowel met andere gemeenten als met private partijen. In het laatste geval is sprake van een publiek-private samenwerkingsconstructie.

Bijlage D: Schematische weergave van de TBBC

Betreft samenwerkingsverband:	Contactpersoon: datum:.....	Mogelijkheden aansluiting huidige samenwerkingsverband op vastgestelde criteria:	Conclusie van de toetsing van het nieuwe samenwerkingsverband op de criteria:
<i>Beleidsbouwstenen en criteria visie Soest</i>	<i>Toetsen uitgangspunten visie: (in woorden uitgeschreven)</i>		
Autonomie			
Regio			
Partnerschap			
Doelstelling			
Positie van de klant/ burger			
Vorm			
Democratisch proces			
P&C-cyclus			
Periodieke evaluatie			
<i>Bedrijfsvoering criteria visie Soest</i>			
Kwaliteit			
Effectiviteit			
Efficiency			
Continuïteit			
Betrouwbare partner			
Democratische controle			
Kosten			
Resultaat voor de inwoners			
Langere termijn oriëntatie			
Impact op de ambtelijke organisatie			

Figuur 1: Toetsingskader Beleid- en Bedrijfsvoering Criteria (TBBC)³³

³³ Strategische Visie op Samenwerking, februari 2013, Bijlage 1, p.25.

Bijlage E: Bestuurlijke zienswijze

GEMEENTE
SOEST

Rekenkamercommissie Soest
Postbus 2000
3760 CA SOEST

Soest, 8 november 2016

verzonden: **08 NOV 2016**

afdeling : Financiën & Informatie
zaaknummer : **1489520**
onderwerp : Bestuurlijke reactie op rapport Samenwerkingsverbanden

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Op 19 oktober 2016 ontvingen we van u de concept-rapportage over uw onderzoek naar de rolinvulling door de gemeenteraad bij samenwerkingsverbanden. Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid om onze zienswijze aan u kenbaar te maken.

We willen u in de eerste plaats complimenteren met deze rapportage. Uw conclusies en aanbevelingen berusten op een gedegen en evenwichtig onderzoek. Deze zijn voldoende duidelijk en liggen voor een belangrijk deel ter overweging en besluitvorming voor bij de gemeenteraad. Wij hebben dan ook geen aanleiding om te reageren op de afzonderlijke conclusies en aanbevelingen. Wel willen we kort stilstaan bij de kern van uw aanbevelingen en daarbij een voorstel doen om uw aanbevelingen verder uit te werken.

Focus, Franklinproof en verantwoord pragmatisme

In uw rapport maakt u scherp duidelijk dat er een discrepantie bestaat tussen enerzijds de vastgelegde kaders – die bovendien gefragmenteerd zijn vastgelegd – en de toepassing daarvan in de Soester praktijk. Om deze discrepantie te verkleinen geeft u een aantal waardevolle bouwstenen mee.

In de eerste plaats roept u op om de nu in verschillende documenten vastgelegde kaders, processen en toetsingscriteria terug te brengen tot één nieuw, kernachtig geformuleerd afsprakenkader. Wij ondersteunen deze oproep van harte. Bij de uitwerking mag wat ons betreft ook ruimte zijn voor inbedding van het 'verantwoord pragmatisme', een belangrijke waarde in de Soester bestuurspraktijk. Wel geeft u hierbij terecht een essentiële kanttekening: werk *Franklinproof - involve me and I learn* -. Dat betekent naar onze mening dat de raad zelf een leidende rol zou moeten nemen bij het opstellen van het nieuwe afsprakenkader en dat hij nauw betrokken blijft bij de uitwerking en toepassing ervan. Van het college mag worden verwacht dat het de raad actief informeert over ontwikkelingen bij verbonden partijen en de raad waar mogelijk hierbij actief betreft. Om deze bouwstenen succesvol in de praktijk te brengen, is naar onze mening een aanpak noodzakelijk waarbij zowel de raad als het college, ondersteund door de ambtelijke organisatie, actief is betrokken. Ons college wil deze uitdaging graag in een *gezamenlijk traject* met de gemeenteraad oppakken. Uw aanbevelingen bij de vierde onderzoeksvraag lijken deze wens ook te ondersteunen.

Als ook de gemeenteraad deze gedachte omarmt, biedt de voorgestelde werkwijze naar onze mening de mogelijkheid om de overige aanbevelingen hierbij te betrekken. Met het oog op de beoogde gezamenlijke uitwerking willen we hierover nog enkele aanvullende opmerkingen plaatsen.

Zienswijzeprocedure p&c-documenten

In uw aanbeveling over de p&c-documenten geeft u aan dat de raad meer gelegenheid dient te krijgen voor het vormen van een zienswijze. Ook vraagt u zich af of de raad niet *als geheel* in de gelegenheid moet worden gesteld op de voorgestelde zienswijze te reageren.

Recent is deze procedure op verzoek van (een delegatie uit) de raad aangepast. Voorafgaande aan het verzoek aan de raadsleden om binnen één week te reageren, is een contactmoment ingelast waarbij raadsleden vragen kunnen stellen aan de contactambtenaar van de desbetreffende verbonden partij, eventueel in aanwezigheid van de portefeuillehouder. Ook deze stap heeft als doel om de betrokkenheid van de raad bij verbonden partijen te vergroten.

Volledigheidshalve merken we nog op dat de raadsleden ook volgens de huidige procedure expliciet in de gelegenheid worden gesteld om een plenaire bestuurlijke behandeling te vragen.

Periodieke evaluatie

Bij de tweede onderzoeksvraag doet u de aanbeveling inzichtelijk te maken voor de raad welke verbonden partijen wanneer worden geëvalueerd en de raad de gelegenheid te geven om hierin een prioritering/wijziging aan te brengen.

Het is hierbij van belang onderscheid te maken tussen de *eigenaarsrol* en de *individuele afnemersrelatie* (conform Strategische visie, raad 25 april 2013).

Evaluatie vanuit de *eigenaarsrol* kan uitsluitend na instemming van de (meerderheid van de) betrokken partners uitgevoerd worden. Zo is bijvoorbeeld door de betrokken partners binnen de RID afgesproken in de loop van 2017 een dergelijke evaluatie uit te voeren. In de nieuwe gemeenschappelijke regeling voor BBS is een vierjaarlijkse evaluatie expliciet voorgeschreven.

Een eigen Soester planning voor evaluatie is wel mogelijk voor evaluaties vanuit de *individuele afnemersrelatie*. Zoals uw rapport aangeeft, maakt deze vorm van evaluatie onderdeel uit van het onderzoeksplan doelmatigheid en doeltreffendheid ex artikel 213a Gemeentewet. Daarmee zijn deze evaluaties expliciet onder de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van het college gebracht.

Het onderzoeksplan 2017, waaronder de planning van de evaluatieonderzoeken rond verbonden partijen, is door ons college vastgesteld op 30 augustus 2016 en voor de raad vanaf 12 september 2016 ter inzage gelegd.

Resumé

Samenvattend concluderen we dat uw rapport kansen biedt en van toegevoegde waarde kan zijn voor het bestuur van Soest, in het bijzonder ten aanzien van de verhouding met onze verbonden partijen. Wij adviseren om de aanbevelingen in een gezamenlijk traject met de gemeenteraad en het college, ondersteund door de ambtelijke organisatie, op te pakken.

Wij wensen u succes met de afronding van de rapportage en hopen op een goede behandeling in de gemeenteraad.

Meer informatie?

Heeft u nog vragen of opmerkingen? Neemt u dan gerust contact op met Bob Boersema, telefoon 035-6093495 of e-mail B.Boersema@soest.nl.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders

Age Veenstra
Gemeentesecretaris

Rob Metz
Burgemeester